

Alavuden kaupunkikeskustan kehityssuunnitelma

19.10.2022

LUONNOS

Alavuden kaupunkikeskustan kehityssuunnitelma

Tämä työ kokoaa ja hahmottaa Alavuden keskustan kehittämisen tulevaisuutta. Työ asettaa suuntavektorin alueen sisällölliselle ja maankäytölliselle kehittämiselle luoden alueelle tunnistettavan ja Alavuden kaupungin strategioita tukevan identiteetin. Työ hahmottaa kehitettävän alueen vahvuudet ja halutun päämäärän sekä askelmerkit alueen päämäärätietoisien kehittämisen tueksi.

Tervetuloa tutustumaan tulevaisuuden Alavuden kaupunkikeskustaan.

Projektiryhmä:	Liisa Heinämäki Kimmo Toivola Timo Myllymäki	kaupunginjohtaja maankäyttöjohtaja tekninen johtaja	Alavuden kaupunki Alavuden kaupunki Alavuden kaupunki	Ohjausryhmä:	Liisa Heinämäki Kimmo Toivola Timo Myllymäki	kaupunginjohtaja maankäyttöjohtaja tekninen johtaja
Tilaaaja:	Tommi Heikkinen tommi.heikkinen@wasagroup.fi 0400 564 718	projektipäällikkö	WasaGroup Oy			Alavuden kaupunginhallitus
	Juha Rajamäki	asiantuntija	WasaGroup Oy			
Tekijät:	Aura Pajamo Olli Metso Oskari Lumikari Anna Wawrzyniak Jens Regårdh	projektipäällikkö asiantuntija, maankäyttö suunnitteluavustaja arkkitehti arkkitehti	Muuan Oy Muuan Oy Muuan Oy Muuan Oy Muuan Oy			
	Jouni Ikäheimo Sauli Sarjamo Katja Koskela	liikennesuunnittelija liikennesuunnittelija asiantuntija, kaupalliset selvitykset	WSP Finland Oy WSP Finland Oy WSP Finland Oy			
Analyysivaiheessa haastatellut henkilöt:	Liisa Heinämäki, Kimmo Toivola, Timo Myllymäki, Mikko Yliselä, Heikki Yliselä, Kimmo Hautamäki, Arto Pantsu, Ulla Koivisto, Harri Kaitola, Maria Saarnio.					
Työ valmistunut:	XX.X.2022					
Kuvalähteet:	Tekijäryhmä, Alavuden kaupunki tai kuvapankit CC-lisenssin nojalla, ellei toisin mainittu. Käytetyt kuvapankit: Unsplash, Pixabay, Pexels, Nounproject.					

Sisällys

01

Johdanto

- 1.1 Työn taustat
- 2.2 Työn kulku

02

Analyysi ja osallistaminen

- 2.1 Nykytila-analyysi
- 2.2 Tulevaisuusanalyysi
- 2.3 Osallistamisen yhteenveto
- 2.4 Haastatteluiden yhteenveto
- 2.5 Kaupallinen selvitys

03

Tulevaisuuden Alavus

- 3.1 Alavuden vetovoimatekijät
- 3.2 Vetovoiman kehittämisen tavoitteet
- 3.3 Kärkihankkeet

04

Kaupunkikeskustan konsepti

- 4.1 Konsepti kartalla
- 4.2 Tulevaisuuden käyttäjäryhmät
- 4.3 Identiteettitekijät
- 4.4 Tavoitemielikuva

05

Strateginen maankäytön suunnitelma

- 5.1 Suunnitelmakartta ja selostus
- 5.2 Arkkitehtuuri ja tilat
- 5.3 Toiminnallisuus
- 5.4 Liikenne ja pysäköinti

06

Toimenpideohjelma

- 5.1 Lyhyen aikavälin tavoitteet (2029)
- 5.2 Pitkän aikavälin tavoitteet (2050)
- 5.3 Aikajana

07

Kärkihankkeet

- 5.1 Kärkihanke 1
- 5.2 Kärkihanke 2
- 5.3 Kärkihanke 3

+

Liitteet

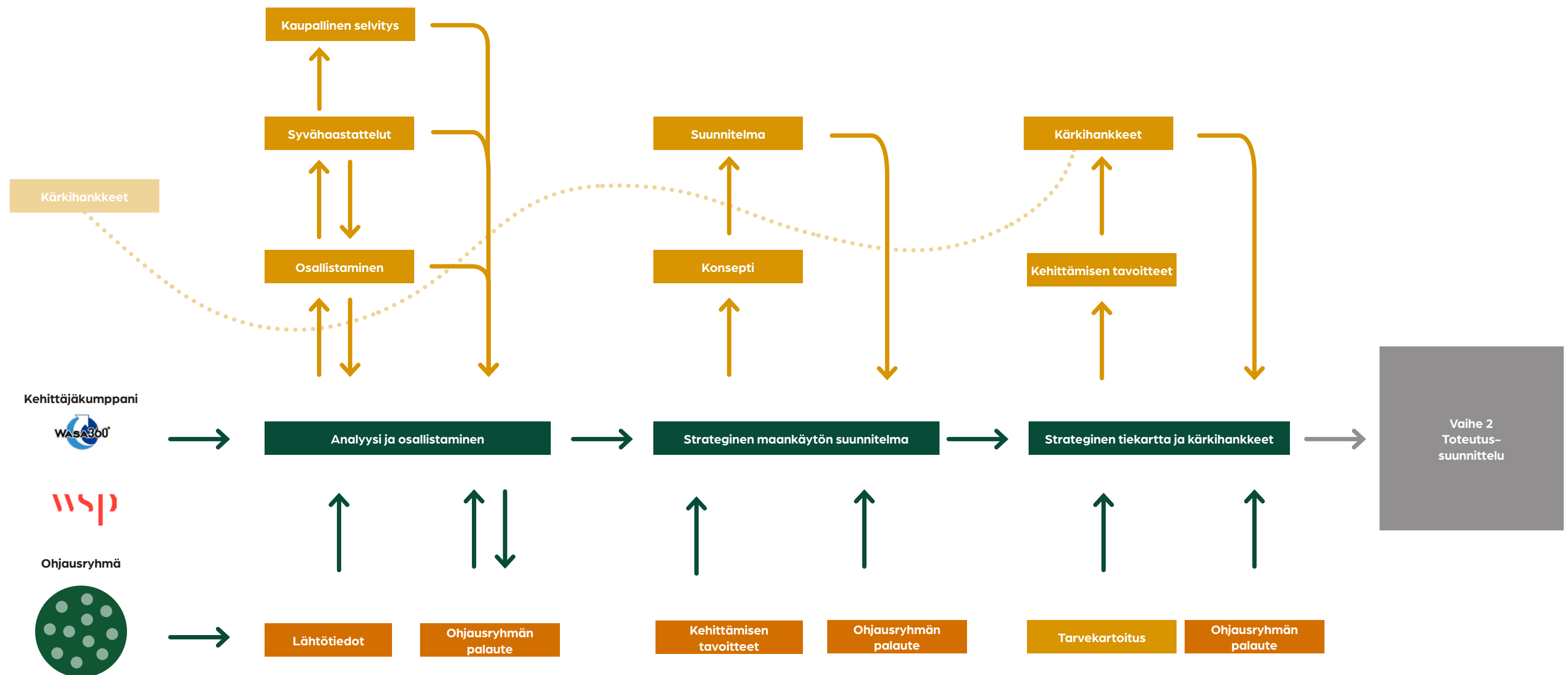
- Liite 1 Liikenteen nykytila, selvitys
- Liite 2 Kaupunkilaiskyselyn tulokset
- Liite 3 Syvähaastattelujen koonti
- Liite 4 Kaupallinen selvitys
- Liite 5 Vetovoimaselvitys

1

Johdanto

Alavuden kaupunkikeskustan
kehityssuunnitelma

1.2 Työn kulku

Kaavio 1. Prosessikaavio, työn kulku.

2 | *Analyyysi*

Alavuden kaupunkikeskustan
kehityssuunnitelma

2.1 Nykytilanne

Miksi kaupunkikeskustaa kehitetään?

Suunnittelualue on Alavuden kaupunkikeskustakortteli. Keskusta sijaitsee Alavudenjärven rannalla. Suunnittelualue rajautuu Kuulantien ja Järviluomantien lounaispuolelle niin, että Torikadun itäpuolen rakennukset eivät enää kuulu suunnittelualueeseen. Tarkastelussa otetaan varsinaisen suunnittelualueen lisäksi huomioon yhteys Alavudenjärveen sekä rakennukset ja palvelut Alavudenjärven rannalla.

Suunnittelualue on Alavuden asiointikeskusta, ja sijainti on toiminnallisesti keskeinen. Alueelta on syksyllä 2021 purettu kaupungintalo, jonka tontti on nykyisellään tyhjillään. Kaupungintalon purun myötä julkiset asiointipalvelut ovat sirottuneet ympäri kaupunkia, kun viranhaltijoiden työpisteet on siirretty väliaikaisiin tiloihin. Kaupungin virastotiloille tulisi löytää kehittämissuunnittelun aikana uusi paikka. Tällä hetkellä kirjasto on keskustan ainoa julkinen palvelu.

Keskusta on suurten sisääntuloväylien, Valtatie 18:n ja Seututie 66:n risteyksessä. Alavudella on kaksi palvelukeskusta – varsinainen keskusta sekä Asemanseutu, jotka ovat historian saatossa kilpailleet keskenään. Varsinaista keskustaa on kehitetty erityisesti 80-luvulla, jolloin kaupunkirakenne on muodostettu nykymittapuulla väljäksi.

Alueen tärkein kaupallinen keskus on Tuurin kyläkauppa, joka sijaitsee n. 6 kilometrin päässä keskustasta länteen. Tuurin kyläkaupan merkitys on alueellisesti valtaisa niin vierailijavirtojen kuin paikallistenkin näkökulmasta. Kaupan keskittyessä Tuuriin keskustalla on vähän elinmahdollisuuksia kaupan keskuksena. Kaupunkikeskustan tulisikin profiloitua erilaiseksi kuin Tuurin kauppakeskittymä.

Kaupunkikuva:

Kaupunkikuvallisesti aluetta määrittävät 1980-luvun toimitilarakennukset sekä niitä ympäröivät, laajat pysäköintikentät. Pysäköinti on näkyvin osa kaupunkikeskustaa, ja luo keskustaan laajoja, jäsentymättömiä tiloja. Pysäköintialueiden ja muun rakentamattoman tilan laajuus muodostaa toimintojen välisen henkisen etäisyyden todellisuutta suuremmaksi – keskustasta on kompakti, mutta mielikuva pitkistä välimatkoista ei tee

esimerkiksi kävelystä alueella houkuttelevaa. Alueella sijaitsevat rakennukset ovat osin huonokuntoisia, mikä lisää osaltaan kolkouden vaikutelmaa. Matala rakennuskanta korostaa alueen väljää yleisilmettä.

Alueen merkittävimmät rakennukset ovat ns. Pankin talo sekä asemakaavassa suojelumerkinnöin varustettu Ouran talo Järviluomantien varrella. Hieman alueen ulkopuolella sijaitsee kulttuurihistoriallisesti merkittävä Muistojen kappeli sekä rakennustaiteellisesti merkittävä kytkettyjen pientalojen sarja, ”Finnjet”.

Keskusta-alue on vihreä, ja katujen varsilla on näyttäviä puurivistöjä. Yhteys järven rantaan on jäsentymätön, ja järvi on piilossa rakennusmassojen takana.

Kohderyhmät:

Alueen nykyiset pääkohderyhmät muodostuvat alueella asioivista paikallisista, alueella työssäkäyvistä sekä satunnaisista matkailijoista ja tapahtumavieraista. Ranta-alueet ovat ympäri vuoden suosittuja ajanvietto- ja harrastamisen paikkoja.

Asuminen:

Suunnittelualueella ei ole asuntoja. Alueen välittömässä läheisyydessä niin alueen etelä, länsi- kuin pohjoispuolellakin on sekä asuinkerrostaloja että pientaloja. Alavuden suosituin asumismuoto on pientaloasuminen, ja keskustasta asumiselle kerrostaloissa ei toistaiseksi ole ollut merkittävää kysyntää.

Uusimmat rakennukset ovat järven rantaan lohkotuille tonteille rakennetut kerrostalot, joissa on suurehkoja perheasuntoja sekä kaikissa asunnoissa järvinäkymä.

Joukkoliikenne:

Lähi- ja kaukoliikenteen linja-autoasema sijaitsee tällä hetkellä suunnittelualueella. Rautatieasema sijaitsee Asemanseudulla n. 3 kilometrin päässä keskustasta-alueesta. Alavudella liikutaan pääsääntöisesti henkilöautolla.

Jalankulku ja pyöräily:

Alueella ei ole selkeästi eroteltuja pyöräilyn ja kävelyn reittejä, vaan pyöräily tapahtuu osin autojen seassa, osin kävelyreiteillä. Keskusta-alue on saavutettavissa kävelen ja kävelyreittien jatkuvuus on hyvä. Lisäksi järven rantaan on luotu niin sanottu Alavuden rantareitistö, joka palvelee rantojen virkistyskäyttöä. Alueella ei ole suunniteltu erikseen pyöräilyreittien verkostoa tai pyöräilyä omana kulkumuotonaan.

Palvelut:

Alueella sijaitsee nykyisellään palveluita sekä kaupallista toimintaa. Suuret kaupan toiminnot sijaitsevat kuitenkin Tuurissa, joten keskustan kaupat palvelevat lähinnä keskustassa ja sen tuntumassa asuvia lähistön asukkaita. Erikoisliikkeiden suppeat aukioloajat vähentävät asiointin houkuttelevuutta.

Kirjasto sekä kaupungin ylläpitämä elokuvateatteri vastaavat alueen kulttuuritarjonnasta. Alueella on joitain ravintoloita ja kahvila, mutta näiden olemassaolo riippuu pitkälti alueella työssäkäyvistä. Mikäli työssäkäyvien määrä laskee, myös ravintolapalvelut heikkenevät ja muuttuvat kannattamattomiksi.

Keskustassa on näkyvillä merkkejä liike-elämän hiljenemisestä, ja alueella on joitain tyhjiä liiketiloja. Kaupungintalon purku ja työpisteiden siirto väistötiloihin on hiljentänyt keskustaa entisestään, joskin palvelutaso keskustassa on edelleen varsin hyvä. Kulutustottumusten muutokset ja siirtyminen verkko-kauppaan ovat vähentäneet erikoiskaupan toimintaa keskustassa, ja jotkin liikkeet ovatkin tarttuneet tähän mahdollisuuteen siirtäen suurimman osan liiketoiminnastaan verkkoon.

Yksi Alavuden kaupungin kärkihankkeista on uusi sosiaali- ja terveyskeskus, jonka paikaksi on suunniteltu keskustakorttelissa sijaitsevia kaupungin omistamia tontteja. Toteutuessaan sotokeskus toisi alueelle uusia työpaikkoja sekä asiakasvirtaa, joka mahdollistaisi uusia palveluita ja nykyisten säilymistä. Virkeä ja elinvoimainen kaupunkikeskusta on pikkukaupungin keskustalle tärkeä vetovoimatekijä.

Suunnittelualueen sijainti

Merkittävät liikunta- ja ulkoilualueet

- Lisäksi**

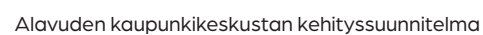
- Kuuden tähden reitistön osat: patikka-, hiihto-, melonta- ja pyöräilyreitistö

Merkittävät palvelukeskukset

- 1 Alavuden keskusta, kaupan ja palveluiden keskus (pt-kauppa, erikoiskauppa, pankkipalvelut ja hyvinvointipalvelut)
- 2 Koko Suomen kyläkauppa Tuuri
(Vähittäistavara- ja pt-kauppa, erikoisliikkeet, Alko, pienpalvelut, ravintolat, auto- ja konekauppa, majoituspalvelut, polttoainemyynti ja huoltoasemat)
- 3 Konemyynnin Asemanseutu
(Pt-kauppa, automyynti, konemyynti, pienyrittäjyys)

Merkittävät julkiset palvelut ja koulutuskeskittymät

- 1 Alavuden pääterveysasema
- 2 Palvelukoti Rantakoto
- 3 Koulukeskus: Alavuden lukio, Alavuden yläkoulu, Kirkkomännikön koulu
- 4 Poliisiasema

2.1 Nykytilanne

Rakennettu ympäristö

- Suunnittelualueelle sijoittuu pääosin 1980-luvulla rakennettuja liike- ja toimitilarakennuksia. Suunnittelualueen vanhin rakennus on ns. OP:n talo, joka on rakennettu vuonna 1962.
- Keskustaan ei ole syntynyt kaupunkikeskustamaista, tiivistä rakennetta kaksinapaisen kehityssuunnan vuoksi (rautatieasema ei sijaitse keskustassa).
- Asuminen keskittyy keskusta-alueella rannan tuntumaan, johon on rakentunut kerrostaloja. Alavudelle rakennetaan noin 1 pienkerrostalo kahdessa vuodessa. Houkuttelevin asumistyyppi on pientaloasuminen.
- Alueen pohjoislaidalla sijainnut kaupungintalo on purettu vuonna 2021. Kaupungintalon rakennushistoriaselvityksessä rakennuksella ei todettu olevan erityistä rakennushistoriallista arvoa.
- Koko keskusta-alueella sijaitsee kaksi kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennusta.
 - Suunnittelualueen pohjoispuolella sijaitseva Pankin talo
 - Järviluomantien varrella sijaitsevat ns. taitokeskus Ouran talo (sr-2, suojeltu asemakaavassa v. 2003)
 - Näiden lisäksi Muistojen kappeli ja sitä ympäröivä kirkkomaa sekä ns. Finnjetin kytketyt pientalot, määrittävät alueen identiteettiä ja toimivat maamerkkeinä.

Suunnittelualueen näkökulmasta tärkeät rakennukset

1. Kyntäjän talo
2. Linja-autoasema
3. Kulttuurikeskus
4. OP:n talo
5. "Valintatalon" talo
6. Hotelli Alavus
7. Pankin talo
8. Valtion virastotalo
9. Muistojen kappeli
10. Ouran talo (rakennukseen kohdistuu suojelumerkintä)
11. Kytketyt pientalot, "Finnjet"

Saapumisen vyöhyke

Rakentamaton ja/tai "takapihamainen" kaupunkirakennetta rajaava korttelin osa

Kaupunkikuvallisesti tai historiallisesti tärkeä rakennus

Pääkatu ja keskustan kaupallinen julkisivu

2.1 Nykytilanne

Siniviherrakenne, kaupunkiluonto

- Suunnittelualue sijoittuu Kirkkojärven eli Alavudenjärven pohjoisrannalle.
- Maasto nousee järven rannasta suunnittelualueen pohjoisosaa kohti.
- Merkittävin kaupunkisinivihreän identiteettitekijä on Alavudenjärvi ja sen ranta-alueet. Keskustasta on suora, joskin jäsentymätön yhteys järvenrantaan. Rantoja pitkin kulkee Alavuden rantareitistö, jonka varrella on kosteikkoja, laavuja, lasikota, laitureita ja uimarantoja sekä muita tauko- ja ajanviettopaikkoja. Rantareitistö kulkee koko Alavudenjärven ympäri ja kiertää myös pohjoisemman Vähäjärven Jokipuiston kautta.
- Suunnittelualueen keskellä on asemakaavassa merkitty Keskuspuisto, joka nykytilassa on jäsentymätön ja pusikkoinen.
- Muistojen kappelin alue sekä pohjoisempaa Alavuden kirkon kirkkomaa on määritelty valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi (RKY).
- Alueella on joitain merkittäviä puurivejä ja puita. Katutilassa merkittävät puut sijoittuvat Kirkkotien ja Järviluomantien varteen. Koivutien varrella on merkittävä koivurivistö.

2.1 Nykytilanne

Kova infrastruktuuri

Rautatieliikenne

- Alavuden rautatieasema sijaitsee Seinäjoki-Haapamäki –radan varrella, ja noin kolmen kilometrin päässä Alavuden keskustasta.
- Junia pysähtyy Alavudella päivittäin 5–7 kpl, joista 2–4 kpl on Seinäjoen suuntaan ja 2–4 kpl Haapamäen suuntaan määränpäänä joko Ähtäri tai Jyväskylä. Junat ovat VR:n dieselkäyttöisiä kiskobusseja (Dm12), joissa istumapaikkoja on 62 kpl.
- Matkustajamääristä ei ole tarjolla ajantasaista tietoa.

Jalankulku ja pyöräily

- Alavuden keskustan välittömässä läheisyydessä on päällystettyjä pyöräteitä, mutta myös lisäksi maastoreittejä sekä jalankulkijoiden että pyöräliikenteen käytössä.
- Alavuden keskustassa sijaitsevat kevyen liikenteen väylät ovat kaikki yhtä väylää lukuunottamatta merkitty yhdistetyn pyörätien ja jalkakäytävän liikennemerkillä. Poikkeuksessa kyseessä on jalkakäytävän liikennemerkki.

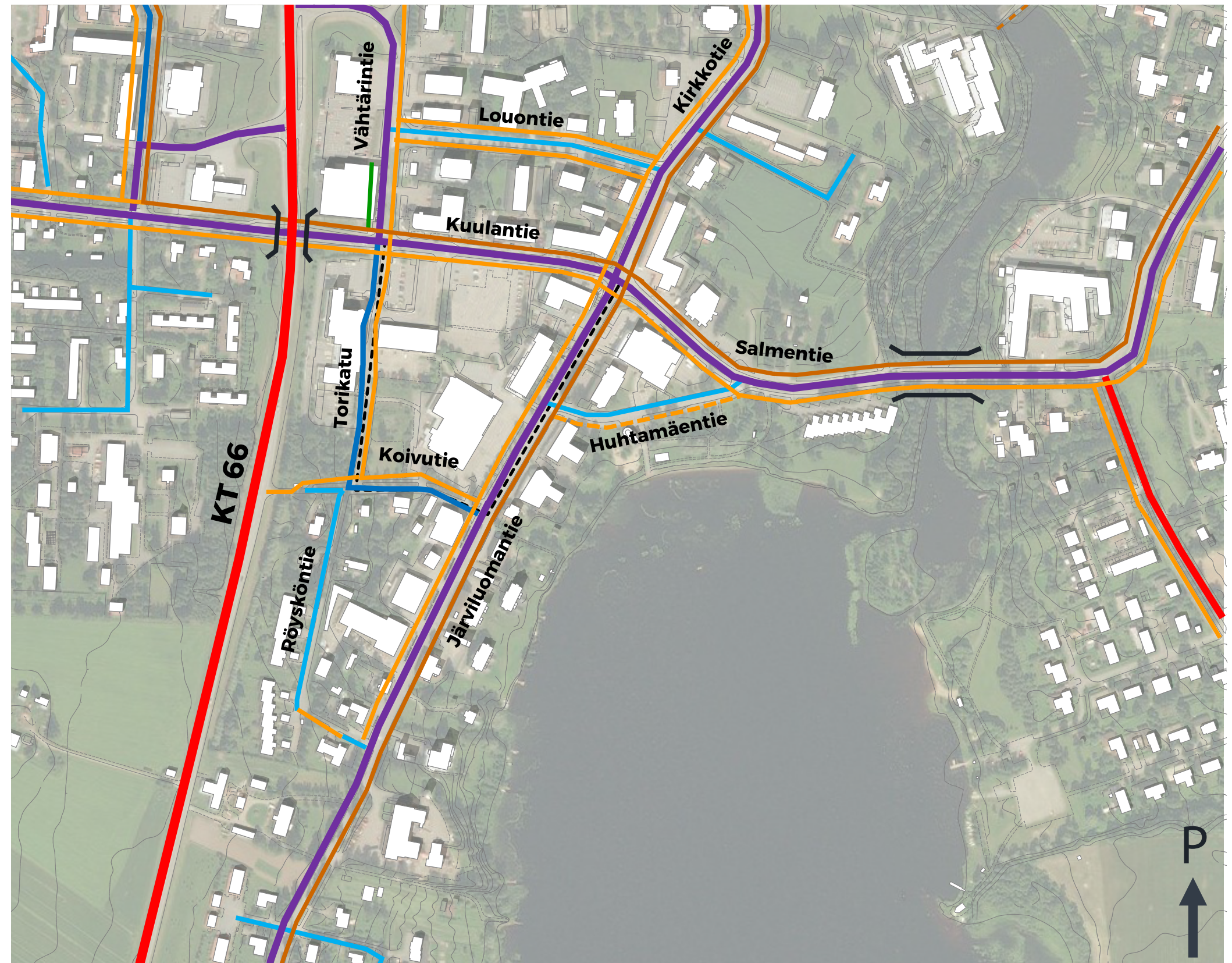
Pysäköinti

- Pysäköintipaikkoja suunnittelun ydinalueella on n. 500 kpl, kaikki P-paikat ovat maksuttomia.
- Lisäksi Alavuden keskustassa sijaitsee yksi pysäköintihalli, jonka paikkamäärä ei ole tiedossa.

Muut liikennetiedot, Ks. Liite 1: Liikenteen nykytilan analyysi

Merkinnät

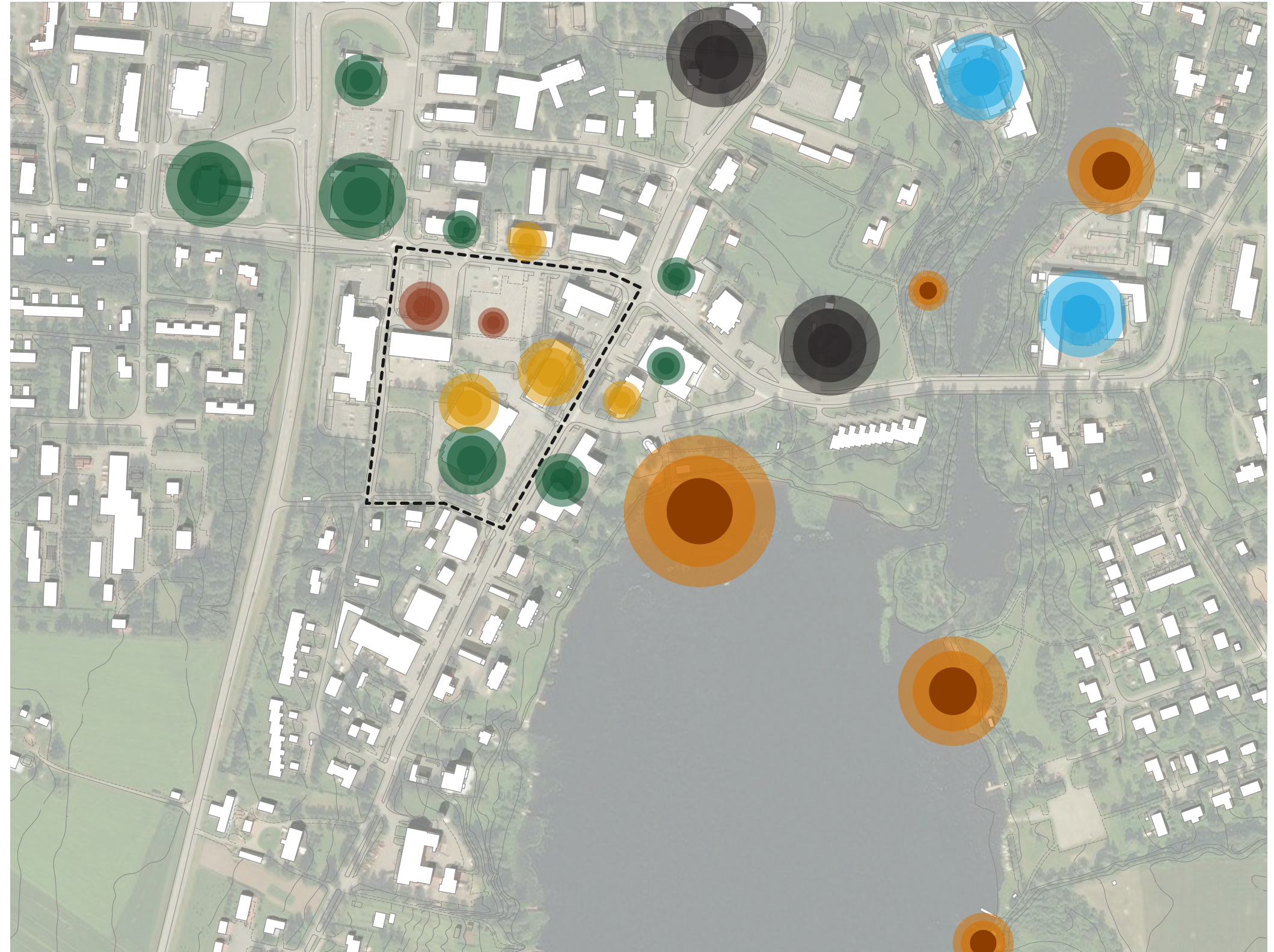
	Valtion tieverkko
	Pääkatu
	Kokoojakatu
	Tonttikatu
	Yhdistetty JKPP (merkitty ulkoilureittikarttaan)
	Yhdistetty JKPP
	Jalkakäytävä

2.1 Nykytilanne

Pehmeän infrastuktuuri

- Keskustan alueelle on keskittynyt arjen toiminnallisuuteen liittyviä palveluita ja kauppaa. Keskustassa sijaitsee pt-kauppa, arjen palveluita (kampaamoja, fysioterapeutti, lounasravintolat) sekä erikoiskauppaa (urheiluliike, huonekaluliike). Kaupallisen toiminnan pääpaino on Tuurissa, jossa niin paikalliset kuin vierailijat käyvät ostoksilla.
- Kaupungintalon purun jälkeen kaupungin asiointipalvelut ovat jakautuneet ja siirtuneet ympäri kaupunkia. Toisaalta merkittävä osa palveluista on pandemiatilanteen siivittämänä siirtynyt verkkoon.
- Asemakaavassa toriksi on määritelty suunnittelualueen pohjoispuolen aukio. Toriaukio ei kuitenkaan ole vakiintunut torin paikkana, vaan torimyyjät ovat viime vuosina kokeilleet eri sijainteja myynnille. Tyypillisesti torimyyjät ovat sijoittuneet esimerkiksi pt-kaupan pysäköintialueelle. Lisäksi tapahtumien yhteydessä on järjestetty torimyyntiä.
- Kulttuurikeskuksessa sijaitsee kirjasto sekä musiikkiopiston tilat. Viereisessä rakennuksessa toimii elokuvateatteri Kino Kyntäjä.
- Alueella on muutamia lounasruokaravintoloita sekä anniskeluravintoloita.

Liikunta/
Virkistys

Historia

Kulttuuri/
Elämys

Kauppa ja arjen palvelut

Liikkumisen palvelut

Terveys ja hoiva

2.1 Nykytilanne

Käyttäytymiskulttuuri

- Tapaaminen ja ajanvietto järven rannalla on suuressa roolissa käyttäytymiskulttuurissa. Järven rantaan liittyy lukuisia aktiviteetteja, kuten melontaa, uintia, hiihtoa ja luistelua. Järven rannalla sijaitsevat uimarannat ovat suosittuja ajanviettopaikkoja.
- Järven pohjoisrannalla sijaitseva rantalaituri ja paviljonki ovat suosittuja kesäisin. Ranta-alueelta kuitenkin puuttuvat esimerkiksi kahvila- ja ravintolapalvelut.
- Keskusta-alueella kulttuurikeskus ja kirjasto ovat näkyviä julkisia palveluja.
- Keskusta-alueen ravintola- ja kahvilatarjonta on niukka asiakasvirran vähyyden vuoksi.
- Keskusta-alueelle saapuvia käyttäjäryhmiä ovat alavutelaiset, keskustassa työssäkäyvät sekä turistit. Linja-autoasema on tärkeä saapumisen paikka, joskin linja-autovuoroja on nykyisellään harvoin. Rautatieasema sijaitsee kolmen kilometrin päässä keskustasta, minkä vuoksi yhteys on heikko.
- Alavudella järjestetään vuosittain lukuisia tapahtumia. Merkittävimpiä keskustan tapahtumia ovat mm. markkinatapahtuma Ryskööt sekä Elorieha. Lisäksi muualla Alavudella järjestetään harrastuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin liittyviä kokoontumisia ja kilpailuja. Motocrossin SM-kilpailu järjestetään Alavuden motocrossradalla vuosittain. Alavuden ilmailuseura järjestää vuosittain lukuisia laskuvarjohypyn Boogie-tapahtumia, joista suurin on Helaboogie pääsiäisen aikaan. Tapahtumat tuovat Alavudelle paljon kävijöitä, jotka kuluttavat elämys-, majoitus- ja kaupan palveluita.
- Tapahtumakävijöiden lisäksi yksi osa vierailijoista ovat Tuurin kyläkaupan vierailijat. Keskustassa tarvittaisiin kuitenkin enemmän houkutuksia ja vetovoimatekijöitä, jotta suurempi osa Tuurin vierailijoista pysähtyisi myös Alavudella.

Kaupunkielämän ja
oleskelun alue

Oleskelu
ulkotiloissa

Kulttuuri- ja
elämäystapahtumat

Urheilu

Kaupunkielämä

Ostokset ja
kauppa

Saapuminen
(ja majoittautuminen)

2.1 Nykytilanne

Voimassa olevat asemakaavat

Suunnittelualueella ovat voimassa seuraavat asemakaavat

- Nro 6, Keskuskorttelin asemakaava.
Hyväksytty 11.11.1976
- Nro 8, Kirkonristin alueen asemakaava.
Hyväksytty 31.01.1977
- Nro 20, Kirkkorannan alueen asemakaava.
Hyväksytty 14.10.1981, tarkistettu 19.04.1982
- Nro 81, Keskuskorttelin asemakaavan muutos 2. Hyväksytty 4.5.1995
- Nro 137, Keskuskorttelin asemakaavan muutos 3. Hyväksytty 18.11.2013

Lisäksi suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä ovat voimassa seuraavat asemakaavat

- 21
- 25
- 27
- 38
- 40
- 114

Lisätiedot: Ks. Alavuden karttapalvelu, Ajantasakaava

Suunnittelualueella voimassa olevat asemakaavat eivät ohjaa kehittämistyötä.

2.2 Tulevaisuuteen tähyten

Megatrendit ja trendit

Alavudenkin keskustan tulevaisuutta muovaavat megatrendit ja trendit.

Trendi = suuntaus, virtaus tai muutoksen kaava

Trendillä tarkoitetaan pitkän aikavälin yleistä kehityssuuntaa. Trendit ovat aina aikaan kiinnittyviä. Ne voivat myös olla luonteeltaan paikallisia megatrendeistä poiketen. Trendit ohjaavat päätöksentekoa vaikuttamalla esimerkiksi valintoihin, makuun ja arvostuksiin.

Megatrendi = maailmanlaajuinen trendi, valtasuuntaus

Megatrendit liittyvät läheisesti asioiden aika-jänteisiin. Esimerkiksi puhelinteknologiassa vuosikin voi olla pitkä aikajänne, ydinvoimateollisuudessa 10 vuotta taas on lyhyt aika-jänne. Megatrendeilla kuvataan tyypillisesti ajallisia murroksia ylittäviä ajassa kestäviä ilmiöitä. Eräät megatrendit, kuten ilmaston muutos tai maapallon väestönkasvu, ovat jopa niin isoja ja globaaleja, että niitä voidaan nimittää gigatrendeiksi. Mega- ja gigatrendit ovat ilmiöitä, jotka vaikuttavat kehitykseen globaalisti ja laaja-alaisesti.

Tässä kappaleessa on kuvattu yleisimpiä Alavuden keskustan kehitykseen vaikuttavia megatrendejä ja trendejä. Huomionarvoista on kuitenkin, ettei tulevaisuus ole millään tavoin ennalta määritelty eri tasoisten trendien luoma kokonaisuus vaan sen kulkuun voidaan vaikuttaa. Trendien ja strategisen kehittämisen toimenpiteiden lisäksi tulevaisuuden kulkuun vaikuttavat ennalta arvaamattomat tapahtumat, ns. villit kortit. Esimerkiksi Covid-19 -pandemiaa voidaan pitää

sellaisena. Villit kortit ovat odottamattomia nopeavaikutteisia muutoksia, jotka ohjaavat tulevaisuuden kulkua. On selvää, että Covid-19 -pandemialla on pysyviä vaikutuksia tapaamme elää kaupungeissa. Se, mitä ja millaisia ne ovat, jää nähtäväksi. Oleellista on kuitenkin kysyä millainen Alavuden keskustan halutaan olevan.

Poliittiset tekijät

Globalisaation seurauksena maailma pienenee ja maailman poliittinen tilanne ja turvallisuus heijastuvat kaikkialle. Globalisaation lisääntyessä uudet kulttuurit tulevat tutuiksi kaikkialla, jolloin ymmärrys erilaisuuden olemassaolosta lisää suvaitsevaisuutta. Turvattomuuden lisääntymisen seurauksena alueiden turvallisuusmielikuvat ovat kuluttajille tärkeitä.

Yhteiskunnalliset tekijät

Työelämän muutokset, kuten pätkätöiden lisääntyminen ja työurien katkonaisuus sekä etätöiden yleistymisen vaikuttavat kaupunkikeskustojen kehitykseen sekä esimerkiksi asumisen tapojen moninaistumiseen. Työn ja vapaa-ajan rajojen hämärtyminen asettaa uusia vaatimuksia työn teon tilojen suunnittelulle.

Teknologiset tekijät

Teknologian kehittymisen myötä sähköisten myynti- ja markkinointikanavien käyttö lisääntyy. Teknologian kehityksestä huolimatta henkilökohtainen ja kasvokkain tapahtuva asiakaspalvelu lukeutuu edelleen ammattitaitoisen henkilökunnan taitoihin verkko-osaamisen rinnalla.

Ympäristölliset tekijät

Ilmastomuutos ja luonnonresurssien väheneminen vaikuttavat kuluttajien ympäristötietoisuuden lisääntymiseen ja muuttavat kulutustottumuksia. Yrittäjien vastuuttaminen esimerkiksi tuotteiden läpinäkyvyyden lisäämiseen helpottaa kuluttajan valintojen tekemistä.

Matkailun kasvu

Matkailun kysyntä on herkkä erilaisille talouskehityksen muutoksille, luonnonkatastrofeille, epidemioille sekä maailmanpoliittisille ja -taloudellisille tapahtumille, mutta matkailuala on osoittanut elpyvänsä kriiseistä melko nopeasti.

Vapaa-ajan paineet

Vapaa-ajan paineiden kasvaessa ajasta tulee ylellisyys. Työssäkäyvät ovat valmiita käyttämään rahaa säästääkseen aikaa. Asumiseen liittyy uudenlaisia palvelukäytäntöjä, esimerkiksi matkailulle tyypillisiä all-inclusive -paketteja.

Yksilöllisiä ja identiteettiä heijastavia ratkaisuja

Tulevaisuudessa kaupunkien asukkaat jakautuvat yhä pienempiin segmentteihin. He haluavat ostaa asioita, jotka heijastavat heidän yksilöllistä makuaan ja vaatimuksiaan. Samalla kun ihmisten materiaaliset tarpeet on tyydytetty yhä paremmin, kokemuksista – kuten matkustamisesta – on tullut tapa ilmaista omaa statusta ja identiteettiä sekä toteuttaa itseään.

Uudenlaista yhteisöllisyyttä

Yksilölliset mieltymykset voivat olla tietyille ryhmälle yhteisiä; makujen, kulutusmieltymysten, harrastusten tai tuotemerkkien ympärille syntyy erilaisia elämäntaparyhmiä. Kuluttajat haluavat heimoistua kaltaistensa eli esimerkiksi arvoiltaan ja asenteiltaan samanlaisten ihmisten kanssa.

Eettisyyden ja vastuullisuuden nousu

Ympäristö- ja kulttuuritietoisuuden kasvu johtaa kestävien palveluiden nousuun ja entistä suurempaan arvoon. Yleisesti tulevaisuuden kuluttajat haluavat vaikuttaa ja ottaa kantaa asioihin. Elämyskuluttamisesta siirrytään merkityskuluttamiseen.

Y- ja Z-sukupolvet

1980-luvulla ja 2000-vuosikymmenen alussa syntyneet ovat tottuneet suuriin tietomääriin ja tiedon saatavuuteen, dynaamisempaan elämäntyyliin. He omaksuvat uusia asioita ja hyväksyvät muutoksia nopeasti. He odottavat muun muassa ajantasaista tietoa, sukupolvelle soveltuvaa viestintää (esimerkiksi lyhyet viestit ja kuvat) ja he haluavat osallistua tiedon luomiseen ja jakamiseen.

Vastatakseen sukupolven tarpeisiin sekä julkisten että kaupallisten toimijoiden tulee tuoda viestiään esille useiden eri kanavien kautta, tuoda esille omia arvojaan, olla sosiaalisesti vastuullisia ja mahdollistaa interaktiivisuus ja yhdessä luominen sekä korostaa tiedon todenperäisyyttä.

Uudet teknologiat kaupungeissa

Tällä hetkellä valtavirrassa olevista teknologioista useat jatkavat vielä kasvuaan. Näistä kasvavat etenkin mobiililaitteiden käyttö, sosiaalisen median merkitys, jakamistalous, järjestelmien automaatio, uudet digitaaliset palvelut ja alustat sekä datan kerääminen ja analysointi. Useat uudet, lupaavat teknologiat, kuten virtuaali- ja lisätty todellisuus sekä kuljetuksen robotisointi ja automaatio voivat monin tavoin muuttaa kaupunkien käyttöliittymää.

Jakamistalous

Jakamistaloudessa on kyse muutoksesta ihmisten halussa omistaa asioita ja/tai vuokrata niitä muilta tai muille. Ilmiö liitetään yleensä uusiin, maailmanlaajuisesti toimiviin yrityksiin, kuten Uberiin ja Airbnb:hin. Kuluttajia ei enää määrittele se, mitä he omistavat vaan se, mitä he jakavat.

Hyvinvointi ja terveys

Työn ja vapaa-ajan rajojen hämärtyessä trendi ajankäytössä on vahvasti kohti eskapismia. Vapaa-ajalta odotetaan fyysistä ja henkistä latautumista lyhyessä ajassa. Hyvinvointi-, terveys-, fitness- ja stressinhallintatuotteiden kysyntä kasvaa. Varsinkin ikääntyvän väestön huoli terveydestä ja pyrkimys taistella ikääntymistä vastaan lisää terveystuotteiden ja -palvelujen kysyntää.

Lähteet:

http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2013/04/Matkailustrategia_020610.pdf
http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Artikkelit/tuleva_trendit_2030.pdf
<https://tem.fi/documents/1410877/2871099/Suomen+matkailun+tulevaisuuden+nakymat+17012014.pdf>
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79836/45_VIRKEIN_.pdf?sequence=1&isAllowed=y
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/80595/Aitamurto_Niina.pdf?sequence=1
<https://www.whatsnext.fi/infographic/>

2.3 Osallistamisen yhteenveto

Kaupunkilaiskysely ja tulokset

Kaupunkilaiskysely järjestettiin verkkokyselynä 01.03. – 20.03.2022. Kyselystä tiedotettiin kaupungin viestintäkanavissa ja verkkosivulla. Lisäksi aiheesta tehtiin lehdistötiedote, johon paikalliset lehdet tarttuivat.

Kyselyssä selvitettiin vastaajien suhdetta Alavuden keskustaan. Lisäksi selvitettiin vastaajien elämäntyyliä, asioinnin tarpeita ja tulevaisuuden toiveita keskustan kehittämiselle. Kyselyyn saatiin yhteensä 190 vastausta. Kyselyyn vastasi pääosin työikäistä väestöä. Kyselyyn saatiin kuitenkin vastauksia myös sekä alle 18-vuotiailta että yli 75-vuotiailta. Kyselyyn vastanneet asuvat pääosin Alavudella tai sen välittömässä läheisyydessä.

68 % vastanneista on työssäkäyviä, ja 22 % eläkeläisiä. Tämän lisäksi kyselyyn vastasi koululaisia, opiskelijoita, työttömiä sekä vanhempainvapaalla olevia.

Asiointi ja palvelut

Suurin syy saapua keskustaan on keskustan palveluissa asiointi. Merkittävä osa vastaajista myös käy töissä tai asuu keskustassa, jolloin luonnollista liikettä syntyy keskusta-alueelle.

Huomattavaa on, että 91 % vastaajista käy keskustan alueella vähintään kerran viikossa, ja keskusta on heille asioinnin paikka.

Keskustaan saavutaan pääasiallisesti henkilöautolla. 92 % vastaajista on valinnut henkilöautolla saapumisen ainakin yhdeksi pääasialliseksi liikkumismuodoksi keskustaan.

Kaupunkikeskustan viihtyisyys

Keskustan ihanimmaksi paikaksi valittiin ehdottomasti järven ranta sekä Rantapuisto. Myös Vähäjärven ympäristön viheralueet sekä hautausmaan ympäristö koettiin erityisen ihanina. Luonto ja viheralueet nostettiin erityiseen asemaan. Varsinaisista palveluista esiin nousi kirjasto palveluineen sekä Harrin taidekeskus ja ranta.

Keskustan kamalimpana paikkana pidettiin puretun kaupungintalon tonttia. Tonttiin viitattiin usein sanalla ”kuoppa” tai ”monttu”. Monet vastaajat kokivat, että koko keskusta on kamala – keskustan kaupunkirakennetta ja rakennuksia pidetään rumina ja vanhan näköisinä. Keskustaa pidetään ränsistyneenä ja tyhjänä.

Parannuksia keskustan alueella toivotaan eniten viheralueille. Erityisesti toivotaan hyvää viheralueiden kunnossapitoa sekä siisteyttä. Sama koskee keskustan rakennuksia ja varsinkin julkisivuja – keskustan rakennukset koetaan laiminlyödyiksi.

Arkista asiointia ja kohtaamisen paikkoja

Keskustaan toivotaan ajanvieton ja kohtaamisen paikkoja, kuten tapahtumien tiloja ja toria. Lisäksi toivotaan istumapaikkoja ja –penkkejä. Kaikessa suunnittelussa tulisi ottaa huomioon kaikki käyttäjäikäryhmät vauvasta vaariin. Tämä korostuu etenkin esteettömyyden ja saavutettavuuden näkökulmista. Lisäksi toivotaan lisää palveluja lapsille ja nuorille.

Kaupunkiin toivotaan suurempaa panostusta kävely- ja pyöräily-ympäristöön. Lisäksi toivotaan lisää pysäköintipaikkoja.

Keskusta on kyselyyn vastanneille arkisen asioinnin paikka. Puolet vastaajista oli viimeksi käyttänyt keskustassa nimenomaan päivittäistavarakaupan palveluita. Lisäksi 77 % vastaajista mainitsi käyttävänsä yleensä päivittäistavarakaupan palveluita keskustassa. Vastauksissa korostui myös terveyskaupan (apteekki) sekä kirjastopalveluiden käyttö. Keskustassa käydään lounaalla ja kahvilla tyypillisesti työpäivän lomassa. Lisäksi keskustan palveluita, kuten kampaamo-, parturi-, kosmetologi- ja kuntosalipalveluita käytetään ahkerasti.

Keskustaan toivotaan kesäkahvilan ja –terassien sekä jääte-lökioskien tyyppisiä toimintoja. Lisäksi alueelle toivotaan erikoisliikkeitä, kuten sähköliikkeitä sekä vaate- ja kenkäliikkeitä. Toisaalta 19 vastaajaa koki, että keskustan palvelut ovat nykyisellään hyvät eikä niitä tarvita lisää. Vastauksissa toivottiin keskustan alueelle parempia liikunnan mahdollisuuksia niin sisälle kuin ulkotiloihin.

Osana keskustan kehittämisprojektia tutkitaan mahdollisuuksia sijoittaa kaupungin keskustaan sekä uusi sosiaali- ja terveyskeskus että kaupungin virastotilat. Nykyisellään virastotilat ovat vanhan kaupungintalon purkamisen jäljiltä hajautettuna ympäri kaupunkia. Alavuden terveyskeskus sijaitsee tällä hetkellä Alavudenjärven itäpuolella keskustan välittömässä läheisyydessä.

Virastotilojen yhteyteen toivotaan erityisesti sujuvaa palvelua ja kaupunkilaisille avoimia, varattavia tiloja. Tällaisia tiloja voisivat olla esimerkiksi kokoustilat ja auditorio sekä kaupunkilaisten olohuone, esimerkiksi kirjaston lehtienlukusali. Yleisesti palvelujen keskittämistä pidetään hyvänä ideana, joskin joissain vastauksissa todetaan että uusia virastotiloja ei tarvita lainkaan.

Sotepalvelujen yhteyteen toivotaan lähinnä terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä palveluita. Yleisesti soten palveluiden toivotaan olevan laadukkaita ja helposti saatavilla.

Mikä on keskustan ihanin paikka?

Miksi?

Vapaaehtoinen kysymys, avoimet vastaukset, 184 vastausta

Mikä on keskustan kamalin paikka?

Miksi?

Vapaaehtoinen kysymys, avoimet vastaukset, 168 vastausta

2.3 Osallistamisen yhteenvedo

Kaupunkilaiskysely ja tulokset

Virkistys ja vapaa-aika

Kehittämisprojektiin liittyy kiinteänä osana keskustan ja Alavudenjärven (Kirkkojärven) rantayhteyden kehittäminen. Järven rannalle on viime vuosina kehitetty virkistysreitti.

Virkistykseen ja vapaa-aikaan liittyvissä kysymyksissä nousi esiin kolme teemaa: rantaan liittyvät aktiviteetit, pysähtymisen ja kohtaamisen paikat sekä tapahtumien ja kulttuurin tilat. Erityisesti toritoiminnot nousevat esiin kohtaamisen tiloina – varsinaista vakiintunutta paikkaa torille ei tällä hetkellä ole. Lisäksi toivotaan ulkoliikunnan mahdollisuuksia sekä keskustakorttelissa että rannan tuntumassa.

Yleisesti vastauksissa nousee esiin se, että keskustalta-alueelle ei tee mieli mennä, koska luontevaa pysähtymisen ja ajanvieton tilaa (sisällä tai ulkona) ei ole. Tila voi olla kaupallinen (kahvila tai harrastustila) tai julkinen (penkit, kaupunkilaisten olohuone, kirjasto). Kaikkiin tiloihin toivotaan esteettömyyttä, jotta palvelut olisivat aidosti kaikkien käytettävissä.

Työskentely ja yritykset

Osana keskustan kehittämisprojektia tutkitaan mahdollisuuksia sijoittaa kaupungin keskustaan sekä uusi sosiaali- ja terveyskeskus että kaupungin virastotilat. Nykyisellään virastotilat ovat vanhan kaupungintalon purkamisen jäljiltä hajautettuna ympäri kaupunkia. Alavuden terveyskeskus sijaitsee tällä hetkellä Alavudenjärven itäpuolella keskustan välittömässä läheisyydessä.

Vastaajista 36 % kokee kaipaavansa keskustaan lisää työskentelyn tiloja. Erityisesti kaivataan toimistotilaa sekä etätyöskentelyn tilaa, joissa olisi mahdollisuus rauhalliseen, häiriötömään työskentelyyn.

Alavutelaisia yrityksiä voitaisiin vastaajien mukaan tuoda esiin parhaiten sijoittamalla näyttäviä ulkomainoksia erityisesti kantatien varteen. Lisäksi toivotaan, että yritysten välinen yhteistyö olisi voimakkaampaa esimerkiksi viestinnän parissa.

Matkailun näkökulmasta keskustan paras paikka on ehdottomasti Rantapuisto, Kirkkojärvi sekä kaikki sen ympärille rakennettu matkailun infra. Järvenrantaan toivotaan lisäpanostuksia esimerkiksi kahviloiden ja terassien sekä järven ympäri kulkeva virkistysreitin muodossa. Yleisesti ravintoloiden ja kauppojen palveluita pidetään hyvinä myös matkailijoiden näkökulmasta.

Järven vastapainona monella vastaajalla on ollut vaikeuksia keksiä, mikä paikka keskustassa olisi matkailun kannalta kiinnostava. Jotkin vastaajat ovat jopa maininneet etteivät suosii

telisi keskustaa matkailukohteena. Yhtenä heikkoutena useampi vastaaja nostaa esiin sen, ettei alueella ole juuri majoituskapasiteettia.

Tärkeintä kaupungin kehittämisessä on viihtyisyyden, turvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen

Kyselyn viimeinen kysymys antoi vastaajille mahdollisuuden kertoa omin sanoin, mikä on tärkeintä kaupungin keskustan kehittämisessä. Vastaukset peilasivat hyvin jo aiemmissa kysymyksissä käsiteltyjä teemoja – keskustaan toivotaan lisää viihtyisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta. Keskustan kehittämisessä peräänkuulutetaan realismia – Alavus on pieni kaupunki, ja monen vastaajan mielestä tämä on myös Alavuden paras puoli. Hyvinä esimerkkeinä keskustan kehittämisestä manittiin Ähtäri, Kristiinankaupunki ja Virrat.

Vastauksissa nousee esiin huoli lasten ja nuorten viihtymisestä. Lapsiperheille tulisi tarjota lapsille sopivaa tekemistä, kuten leikkipuistoja, jotta lapsiperheet pysyisivät Alavudella eivätkä muuttaisi muualle.

Nuorille tulisi tarjota kokoontumispaikkoja ja kouluttautumisen mahdollisuuksia.

Toisaalta vastauksissa tuodaan myös esiin se, että Alavuden ikärakenne on senioripainotteinen. Tämän vuoksi suunnittelussa tulee ottaa erityisesti huomioon esteettömyys ja saavutettavuus niin, että palvelut ovat lähellä toisiaan ja niihin pääsee helposti.

Virkistys suhteen Kirkkojärvi ja sen ranta-alueet nostettiin esiin useimmissa vastauksissa. Ranta-alueille toivotaan yhtenäistä virkistysreittiä, ja sen varrelle pieniä pysähtymispaikkoja. Lisäksi toivottiin panostusta kulttuuripalveluihin esimerkiksi esiintymistilojen muodossa.

Keskustan kehittämiseltä toivotaan erityisesti liikennejärjestelyjen turvallisuuden kehittämistä. Kuulantin risteykset koetaan turvattomiksi, ja niihin toivotaan parannuksia esimerkiksi liikenneympyröin. Lisäksi toivotaan, että kävelijät ja pyöräilijät olisi otettu paremmin huomioon. Joiltain katu- ja tieosuuksilta puuttuu kävely- ja pyöräilyväylät kokonaan. Pyöräilyn suhteen korostui erityisesti pyöräily-yhteys keskustasta länteen päin.

Henkilöautojen pysäköinnin toivotaan olevan edelleen sujuvaa ja ilmaista.

Laaja koontiraportti kaupunkilaiskyselyn vastauksista ja analyysistä, Liite 2: Kaupunkilaiskyselyn tulokset.

Poimintoja avoimista vastauksista

Vapaaehtoinen kysymys, avoimet vastaukset, 164 vastausta

”Kompakti Alavus- ilmeen omaava tyylikäs, maanläheinen kaupunkikuva, hoidetut kiinteistöt, siistit julkisivut, elävä keskusta. Ei sellainen, joka on pelkkä arkkitehdin luomus, jolla ei ole liittymiskohtaa perinteiseen Alavus-henkeen.”

”Ei suuruudenhulluutta. Paljon puita ja pensaita. Kauniita ja sopuisia rakennuksia, joissa ystävällistä palvelua jokaiselle.”

”Uusia kerrostaloja joissa laadukasta arkkitehtuuria, keskustasta kaupunkimainen, tiivis ja korkeatasoinen.”

”Viihtyisyyttä tuo puistoalueet ja kävelykadut penkkeineen.”

”Lapsille turvalliset leikkipaikat, nuorisolle illanviettopaikka.”

”Ikärakenne huomioiden tärkeää huomioida ikä- ja muistiystävällinen kunta.”

”Järvialueen kehittäminen, melonta, soutu, suppaus. Olisi kiva päästä pyörä- ja kävelytietä pitkin järven ympäri.”

”Alavudella ihmiset liikkuvat autoilla. Julkista liikennettä ei käytännössä ole ja välimatkat ovat liian pitkät pyöräilyyn. Autoille pitää siis keskustassa olla paikkoja, mutta parkkipaikat voisi piilottaa rakennusten väliin ja istutusten taakse niin, ettei joka paikassa ensimmäinen näky olisi parkkipaikka.”

2.4 Syvähaastatteluiden yhteenveto

Syvähaastatteluissa haastateltiin yhteensä kuutta tahoa, jotka toimivat joko suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Haastattelut toteutettiin etäyhteyksin maaliskuussa 2022. Haastatteluille oli toimitettu ennakoon kysymykset, joiden pohjalta käytiin n. 45 minuutin pituinen keskustelu Alavuden keskustan kehittämisestä.

Osa haastateltavista toimii alueella yrittäjinä, minkä lisäksi haastateltaviin lukeutui myös kaupungin virkahenkilöstöä ja kiinteistönomistajia. Kaikki haastateltavat asuvat Alavudella, minkä ansiosta heillä on kokemusta sekä asukkaan että toimijan näkökulmasta.

Haastatteluissa käsiteltiin kaupunkilaiskyselyssäkin esitettyjä teemoja, kuten alueen viihtyisyyttä ja kehityksen paikkoja. Lisäksi käsiteltiin tulevaisuuden näkymiä, tilatarpeita ja muita kiinteästi yritysten ja yhteisöjen Alavudella toimimiseen liittyviä kysymyksiä.

Pikkukaupungin parhaat puolet, autioituminen huolettaa

Haastateltavien näkökulmasta parasta Alavudella on vihreä rantapuisto ja järviyhteys, sekä toimiva pikkukaupungin asiointikeskusta. Laadukkaat liikuntapalvelut ovat arjen piriste ja kokoavat kävijöitä myös seudullisesti.

Toisaalta keskustaa pidetään autiona ja kulahtaneena. Palvelut ovat kaukana toisistaan, ja tila on jäsentymätöntä. Keskustan ohi sujahtaa autolla liian helposti huomaamatta koko keskustaa.

Asiakasvirtaa ja omaleimaisuutta

Keskustan kehittämisen myötä kaupunkiin toivotaan ensisijaisesti lisää asiakasvirtaa, joka tuottaisi kumuloituvia etuja koko kaupungille. Keskustaa tulisi kehittää arkisen asioinnin paikkana.

Toisaalta keskustaan tulisi tuoda jokin wow-elementti, joka houkuttelisi vierailijoita läheltä

ja kaukaa. Tunnistettavuus on tärkeä arvo.

Keskustassa on paljon tarvetta yritysten tiloille sekä yritysten keskinäisille palveluille. Yritysten ja kaupungin yhteistyötä voisi jatkaa esimerkiksi yhteisten ideointi-iltojen merkeissä. Toisaalta haastateltavat toivat esiin myös tarpeen lasten ja nuorten palveluille – heitä ei tule unohtaa keskustan kehittämisessä.

Sote on saatava

Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että mikäli sotekeskusta ei tule, valot sammuvat koko kylästä. Kaikki haastateltavat odottavat kovasti sotekeskuksen tuomia muutoksia ja etuja, kuten mahdollisuutta rakentaa sen imussa palveluasumista ja muita terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä palveluja.

Tällä hetkellä toimitilojen tarjonta ei vastaa kysyntää, ja keskustan kehittämisen yhteydessä tulisivat tutkia ja toteuttaa muuntojoustavaa toimintaa ja liiketilaa.

Tori nousi lähes kaikissa haastatteluissa esiin vetovoimatekijänä. Olisi tärkeää luoda pysyvä paikka ulkoilmatapahtumille.

Valo pimeässä

Keskustan tulisi olla valo keskellä pimeyttä – tunnistettava paikka, joka kutsuu pysähtymään. Haastateltavien mielestä keskustan on oltava toiminnallisuuden lisäksi kaunis, tiivis ja vihreä aito kaupunkikeskusta.

Laaja koontiraportti sidosryhmähaastattelujen keskusteluista ja analyysistä, Liite 3: Sidosryhmähaastattelut

Nostoja keskusteluista

”Kehittämisen näkökulmasta on tärkeää tehdä kehittämistä nimenomaan kokonaisuuden näkökulmasta, ei vain yksittäisinä hankkeina. Osoptimoinnin aika on jo mennyt.”

”Keskustaa tulisi tiivistää. Enää ei saa rakentaa uusia toimintoja kauas keskustasta.”

”Liikerakennukset ovat liian etäällä katualueesta muodostaakseen viihtyisää katutilaa..”

”Tärkeintä ovat hyvät ja helpot pysäköintimahdollisuudet.”

”Hotellin yhteyteen tulisi rakentaa terassi, sillä hotelli on nyt väärin päin.”

”Tärkeintä olisi esteettömyys ja sekä paikallisten ja matkailijoiden vilinä järven rannassa.”

”Keskustassa on paikka henkilökohtaisille palveluille, kuten kahviloille, lounaspaikoille, hierojille, kampaajille jne.”

”Voitaisiin siirtää Toivo Kuulan patsas katsomaan risteystä että olisi aina silminnäkijä onnettomuuksille!”

2.4 Kaupallinen selvitys

Kaupan selvitys toteutettiin Alavudelle keväällä 2022 WSP Finland Oy:n toimesta. Selvityksessä todettiin kaupan nykytila sekä kehitysnäkymät tulevaisuudessa. Lisäksi määriteltiin keskustan nykytilan kaupallinen profiili sekä keskustan potentiaali kaupan ja palveluiden kehittämisessä.

Päivittäistavarakaupan keskus

Kaupan palvelut keskittyvät Alavudella useaan keskukseseen. Alavuden keskusta on monipuolinen paikallinen pääkeskus, jossa on päivittäistavara-kauppaa, paikallista erikoiskauppaa ja kaupallisia palveluista sekä myös julkisia palveluita.

Tuuri on maakunnallisesti merkittävä kaupan keskus, joka on rakentunut Kesken tavaratalon ympärille. Asemalla ja Töysässä on lähikauppa ja muutamia palveluita.

Keskustassa ja sen lähiympäristössä kaupan palvelut ovat hajaantuneet laajalle alueelle. Kokonaisuudessaan keskustassa ja sen lähiympäristössä on kaupan palveluita yhteensä noin 40 000 k-m2. Lisäksi keskustassa on julkisia palveluita.

Kasvua mökkiläisistä ja matkailijoista

Asukasmäärä on Alavudella laskussa, ja väestö ikääntyy, mikä luo haasteita kaupan palveluiden kehittämiseksi. Tilastokeskuksen väestönennusteen mukaan asukasmäärä laskee seuraavan parin kymmenen vuoden aikana noin 20 %:lla. Asukasmäärä laskee ensisijaisesti haja-asutusalueella. Keskustan kehittämisen ja uudisrakentamisen myötä keskustan asukasmäärä voi kasvaa, mikä parantaa keskustan palveluiden toimintaedellytyksiä.

Asukkaiden lisäksi myös loma-asukkaissa on suuri potentiaalinen kävijäryhmä keskustalle. Alavudella on kesämökkejä 2000 ja Alavudella ja lähikunnissa yhteensä lähes 7000. Paikkakunnan ulkopuolisia kesäasukkaita on alueella karkeasti arvioituna noin 18 000 ja Alavudella yli 5000. Matkailun kasvu

tuo potentiaalia Alavuden keskustan kehittämiseksi. Majoituskapasiteetti on viimeisen 10 vuoden aikana Alavudella kasvanut yli kaksinkertaiseksi. Tilastokeskuksen majoitustilaston lisäksi Tuurin kyläkaupan vieressä on matkailuvaunualue, joka mahdollistaa Alavudella yöpymisen.

Alavudella merkittävin matkailukohde on Tuurin kyläkauppa, jossa on noin 6 milj. kävijää vuodessa. Päivämatkailijoiden osalta on haasteena saada matkailijat pysähtymään ja poikkeamaan myös Alavuden keskustassa. Poikkeaminen edellyttää vetovoimaista kohdetta keskustassa sekä myös keskustan näkyvyyttä valtatie ja kantatien varressa.

Lisää ravintoloita, säilytetään muut palvelut

Laskennallinen liiketilatarve Alavudella on asukkaiden ostovoiman pohjalta laskettuna tällä hetkellä noin 50 000 k-m2 ja keskustapalveluiden noin 30 000 k-m2. Keskustapalveluiden tarpeen ennakoidaan pysyvän nykyisellä tasollaan myös tulevaisuudessa. Potentiaalia kasvussa on ravintola- ja kahvilapalveluissa sekä edelleen myös muissa kaupallisissa palveluissa. Erikoiskaupalla ei ole nähtävissä suurta uudiskysyntää keskustassa. Haasteena on enemminkin saada nykyisen tasoinen tarjonta säilymään keskustassa.

Arkisen asioinnin ja lomailijoiden paikka

Nykytilassa Alavuden keskusta profiloituu asukkaiden arkisen asioinnin keskuksiksi, sekä loma-asukkaiden ja matkailijoiden palvelukeskukseksi. Tulevaisuudessa kehittämisen tulee suuntautua näille kohderyhmille.

Laaja koontiraportti keskustan kaupallisista mahdollisuuksista, Liite 4: Kaupallinen selvitys.

Alueellinen arki- ja työasioinnin pääkeskus Alavudella Loma-asukkaiden ja matkailijoiden vapaa-ajan palvelukeskus

Päivittäistavarakauppa

- Supermarketit
- Torikauppa

Vapaa-ajan palvelut

- Ravintolat ja kahvilat
- Uimahalli ja liikuntahallit
- Kirjasto
- Kansalaisopisto
- Kuntosalit ja muut liikuntapalvelut
- Elokuvateatteri
- Kulttuuripalvelut
- Ranta-alueen palvelut
- Hotelli

Verkkokauppa

- Noutopisteet ja automaattit
- Verkkokaupan myymälät

Paikallinen erikoiskauppa

- Kukkakaupat
- Erikoistuneet myymälät, joilla myös verkkokauppaa

Terveys- ja hyvinvointipalvelut

- Terveyskeskus
- Muut lääkäripalvelut
- Apteekki
- Optikkopalvelut
- Hieronta- ja fysioterapia
- Kauneuspalvelut

Muut kaupalliset palvelut

- Pankkipalvelut
- Tekniset palvelut
- Yrityspalvelut
- Posti

Tapahtumat

Tilaa vaativa kauppa (keskustan pohjoispuoli)

- Rautakaupat
- Tekniset erikoiskaupat
- Autokaupat ja korjaamopalvelut
- Huoltamot

Alavuden keskustan kaupallinen profiili. WSP Finland Oy.

3 | ***Tulevaisuuden Alavus***

Alavuden kaupunkikeskustan
kehityssuunnitelma

3.1 Alavuden vetovoimatekijät

Vetovoimaselvityksen tulokset

Vetovoimaselvityksen taustat

Vetovoimaselvityksessä selvitettiin Alavuden veto- ja pitovoimaa. Tausta-aineistona käytettiin tämän projektin yhteydessä tehtyjä kaupunkilaiskyselyä, syvähaastatteluja sekä kaupallista selvitystä. Lisäksi käytettiin Seutukaupunkien vetovoimatutkimusta (Laamanen et al, 2019) ja T55 Seutukaupunkianalyysia (Aro et al, 2018). Vetovoimaselvityksen toteutti Muuan Oy.

Heikko ulkoinen imago, hyvä sisäinen imago

Vetovoimaselvityksessä selvisi, että kovien vetovoimatekijöiden suhteessa Alavus kuuluu viitekehityksessään toiseksi heikoimpaan viidennekseen. Alavus on siis laskennallisen muuttovetovoiman, saavutettavuuden ja pendelöinnin suhteen heikoilla. Kovia vetovoimatekijöitä on hankala tai jopa mahdotonta muuttaa, mutta niitä voidaan parantaa kehittämällä pehmeitä vetovoimatekijöitä. Vetovoimaselvitys keskittyikin pehmeiden vetovoimatekijöiden kehittämiseen.

Alavus on imagoltaan melko tuntematon kaupunki. Kaupungin ulkoinen imago on heikko, ja suomalaiset tuntevat kaupungin huonosti. Oleellista on kuitenkin, että kaupungin sisäinen imago, eli paikallisten kokema kaupungin imago, on huomattavasti parempi kuin ulkoinen. Alavus onkin paikallisten piiloparatiisi. Ulkoista merkittävästi vahvempi sisäisen imago paljastaa, että kaupungilla on imagollisesti valtavasti saavutettavaa asukkaiden tunnistamien vahvuuksien varaan rakennetun imagotyön avulla. Kuka kertoisi Alavudesta paikkakunnan ulkopuolisille?

Alavuden kanssa kokoluokaltaan samanlaiset vetovoimaiset kaupungit, kuten Uusikaupunki ja Kalajoki, ovat tunnettuja erityisesti vetovoimaisten virkistys- ja matkailukohteiden sekä työllisyysmahdollisuuksien kautta. Nämä ovatkin Alavuden suurimmat kehityskohteet vetovoiman parantamiseksi.

Väestö vähenee, mutta matkailijat luovat mahdollisuuksia

Sekä Tilastokeskuksen että MDI:n väestöanalyysit osoittavat, että tulevaisuudessa Alavuden kaupungin väkiluku laskee. Mahdollisuuksia luovat kuitenkin mökkiläiset ja matkailijat: kaupungin alueella yöpyvien sekä alueella vietettyjen öiden määrä on ollut kasvussa vuodesta 2010 lähtien. Matkailijoita ja mökkeilijöitä tulisikin palvella tärkeänä käyttäjäryhmänä keskustassa, joka toimii heille palvelukeskuksena.

Jos ja kun Alavudelle halutaan tavoitella lisää muuttovoittoa, tulee kiinnittää huomiota muuttoharkinnan tekijöihin. Muuttoharkinnassa korostuvat erityisesti asuinympäristö ja kaupungin ilmapiiri. Kolmas keskeinen muuttoharkintaan vaikuttava

vetovoimatekijä on kaupungin persoonallisuus ja erottautuvuus. Yleisesti vetovoimatekijöinä korostuvat keskustan viihtyvyys ja viireys. Näitä tekijöitä korostamalla ja tekemätöntä imagotyötä paikkaamalla voidaan houkutella monipuolisesti asukkaita ja vieraita Alavudelle.

Vetovoimatekijät ja olennaisimmat kehityskohteet

Alavus on kaupunkina saavutettava. Olennaista on kuitenkin, että kaupunkia ei tunneta tai sitä ei yhdistetä esimerkiksi Tuurin kyläkauppaan, joka on kansallisesti tunnettu brändi ja kauppa- paikka.

Kirkkojärven ranta tunnistetaan tärkeimmäksi vetovoimatekijäksi. Rannan saavutettavuutta tulee kuitenkin parantaa ja avata sitä yhä laajemmalle käyttäjäkunnalle.

Keskustassa on säilynyt laajat peruspalvelut, jotka tulee pyrkiä säilyttämään edelleen. Keskusta koetaan kuitenkin autioksi, ja kohtaamisen paikkoja on vähän. Keskustaan tulisi kehittää parempia kokoontumisen paikkoja.

Keskustaa ei pidetä nykytilassa viihtyisänä, ja viihtyisyyteen tulisikin panostaa esimerkiksi viherrakentamisen ja liikenteen uudelleenjärjestelyn keinoin.

Alavus on vireä tapahtumien paikka, ja tapahtumia ha- luttaisiin järjestää yhä enemmän. Tapahtumatoiveissa korostui monipuolisuus. Toiveissa ja ideoissa esitetyt tapahtumat olivat kooltaan vaihtelevia. Monet vastauksista koskivat erilaisia kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintoja. Osa niistä ei tarvitse erikseen osoitettua tilaa vaan on kiinni asukkaiden omasta aktiivisuudesta. Myös kaupunki voi osallistua tällaisten puolispontaanien tapahtumien organisointiin esim. tapahtumavastaavan ja/tai yhteisökoordinaattorin avulla. Osa esitetyistä tapahtumista tarvitsee toteutuakseen uusia tiloja ja tapahtumainfrastruktuuria.

Alavuden brändiä tulisi kirkastaa erillisen brändityön puitteissa. Alueellisesti Alavus on tuntematon verrattuna la- keuksien Seinäjokeen tai eläinpuistosta tunnettuun Ähtäriin. Tu- levaisuudessa Alavus voisi olla tunnettu esimerkiksi hyvinvoinnin kaupunkina, miljoonakaupunkina tai aitouden pääkaupunkina.

Vetovoimaselvitys aineistoinen, Liite 4: Vetovoimaselvitys.

Alavuden potentiaalisia brändikärkiä ja ylivoimatekijöitä.

3.2 Vetovoiman kehittämisen tavoitteet

Kohti eläväistä Alavuden kaupunkikeskustaa

Alavuden keskustaa on kehitettävä kokonaisvaltaisesti, jotta vetovoimaa voidaan kasvattaa ja pitovoimaa ylläpitää. Kehityksen suuntaa tulee ohjata ottamalla huomioon tunnistetut vetovoiman aspektit. Tunnistettuja vetovoimatekijöitä ovat seuraavat:

- Turvallisuus
- Asuinympäristö
- Sijainti ja saavutettavuus
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut
- Keskustan viihtyisyys ja vireys
- Ilmapiiri
- Erottautuminen ja ainutlaatuisuus
- Talous ja työllisyys

Seuraavilla sivuilla on esitelty konkreettisia keinoja keskustan vetovoiman parantamiseen näiden tekijöiden pohjalta.

Turvallisuus

Asuinympäristön turvallisuus
Pysyvyys, luotettavuus ja jatkuvuus
Geopoliittinen turvallisuus ja luotettavuus

Luo kaikille saavutettavaa ja tasa-arvoista ympäristöä.

Luo keskustan läpi jalankulkua ja muuta hidasta liikkumista painottava kulkuväylä.

Luo Alavudelle selkeä ja kattava opasteverkosto.

Paranna Kuulantien ja Järviluomantien liikenne-ympäristöä

Korosta Alavuden roolia aluekeskuksena.

Asuinympäristö ja asumisen palvelut

Asumisen hinta
Asumisen mahdollisuuksien monipuolisuus
Asuin- ja elinympäristön laatu

Kehitä keskusta-asumista varten otettavana asumisen vaihtoehtona.

Kehitä alueelle palveluasumisen konsepti.

Kytke asumiseen palveluita ja toimitilaa

Kehitä lyhytaikaisen asumisen palveluita, kuten opiskelija-asumista.

Panosta rakennusten kaupunkikuvaan ja luo pienipiirteistä, viihtyisää arkkitehtuuria.

Varmista senioreille oleskelun, tarkkailun ja levon sekä asioinnin paikkoja keskustaan.

Luo lapsille ja nuorille omia oleskelun ja ajanvieron paikkoja

3.2 Vetovoiman kehittämisen tavoitteet

Kohti eläväistä Alavuden kaupunkikeskustaa

Sijainti ja saavutettavuus

Kaupungin koko
Logistinen sijainti ja aikaetäisyys muihin kaupunkeihin
Sujuvat ja nopeat liikenneyhteydet sekä saavutettavuus eri kulkuvälinein

- Paranna keskustan saavutettavuutta Kantatie 66:lta.
- Erotele pyöräily ja jalankulku omiksi kulkumuodoikseen.
- Kehitä pyöräilyn laatukäytävät ja pyöräilyn palvelut.
- Luo säännöllinen ja saavutettava yhteys rautatieasemalta keskustaan.
- Paranna linja-autoliikenteen kattavuutta koko seutukunnan tasoilla.
- Tuo alueelle vuokra-autoja tai yhteiskäyttöautoja.
- Paranna reitistöä järven ympäri
- Järjestele pysäköinti uudelleen.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut

Tapahtumat, elämykset, puistot, museot, arkkitehtuuri, galleriat
Vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet
Matkailullinen houkuttelevuus ja säännölliset kävijävirrat

- Mahdollista keskustassa myös harrastukset.
- Panosta tilojen synergiaetuihin ja monikäyttöisyyteen.
- Konseptoi hyvinvointi- ja sotematkailua kehittämällä niiden ympärille palvelupaketteja.
- Tee julkisista sisä- ja ulkotiloista helposti varattavia ja avattavia
- Korosta rannan merkitystä kaupunkirakenteessa ja tee ranta saavutettavaksi.
- Kehitä tapahtumatiloja
- Kehitä luontomatkailua ja reitistöjä: keskusta on portti luontomatkailulle

Viihtyisyys ja vireys

Lähi- ja peruspalveluiden saatavuus
Julkisten ja kaupallisten palveluiden kattavuus ja niiden helppo saavutettavuus
Oleskelun, tapaamisen ja viihtymisen paikat

- Luo Alavuden keskustasta kansallisesti tunnettu fyysinen ja digitaalinen brändi
- Tuo keskustaan sotekeskus, kaupungin virastotilat sekä kulttuurin ja opetuksen tiloja.
- Keskitä pysäköinti, jotta maa-alaa vapautuu muulle rakentamiselle.
- Monipuolista keskustan alueen kauppaa ja luo uusia kaupan paikkoja.
- Tuo alueelle ravintolapalveluita sekä paikallisten että matkailijoiden käyttöön.
- Luo rannasta keskustan ylivoimatekijä reitteen ja kaupallisine palveluineen.
- Luo keskusta-alueelle Alavuden tori.
- Luo erikokoisia ja -luonteisia tapahtumien paikkoja.

3.2 Vetovoiman kehittämisen tavoitteet

Kohti eläväistä Alavuden kaupunkikeskustaa

Ilmapiiri

Alueen yleinen aktiivisuus
Yhteisöllisyys ja suvaitsevuus
Kyky tehdä päätöksiä ja saada asioita aikaan,
tekemisen mentaliteetti

Osallista alueen toimijat ja asukkaat keskustan kehittämiseen.

Ammenna alavutelaisuudesta.

Tee keskustan kehittämisestä koko kaupungin projekti hyvällä viestinnällä.

Luo keskustaan kaikille avoimia tiloja ja järjestä yhteisöllisyyttä luovia tapahtumia.

Järjestä keskustan viihtyisyyttä parantavia tempauksia.

Erottautuminen ja ainutlaatuisuus

Alueeseen liitetyt erityiset mieli- ja mainekuvat
Uniikit kohteet kaupungissa
Matkailullinen kiinnostavuus

Tee keskustasta näyttävä ja omaleimainen

Tuo tapahtumia rannalta K-Marketille

Kehitä alueelle tunnistettavasti alavutelainen kaupunkivihreä, joka toistuu koko alueella.

Alavus on valo pimeässä. Tee valaistuksesta esteettinen vetovoimatekijä.

Luo matkailun ja palveluiden näkökulmasta houkuttelevaa sisältöä.

Paranna rannan oleskelumahdollisuuksia.

Talous ja työllisyys

Alueen taloudellinen ympäristö ja tuottavuus
Koulutus- ja työllisyysaste sekä työllistymismahdollisuudet kaupungissa ja sen lähialueella
Työ ja työpaikkakehitys sekä palkkataso

Tuo keskustassa esiin alavutelaista osaamista.

Houkuttele paikalle lisää yrityksiä.

Luo alueella asiainnintuomasta asiakasvirrasta kilpailuetu.

Luo keskustaan tiloja etätyölle ja hiijaiselle työlle.

Luo sotekeskuksen yhteyteen luontevia yhteyksiä terveys- ja hyvinvointitoimijoiden kanssa.

3.3 Kärkihankkeet

Kärkihankkeiden määrittely ja kokonaisvaltainen kaupunkikehitys

Analyysin, osallistamisen, syvähaastattelujen, vetovoimaselvityksen ja tarvekartoitusten pohjalta Alavuden keskustan kehittämiseksi on määritelty kahdeksan kärkihanketta.

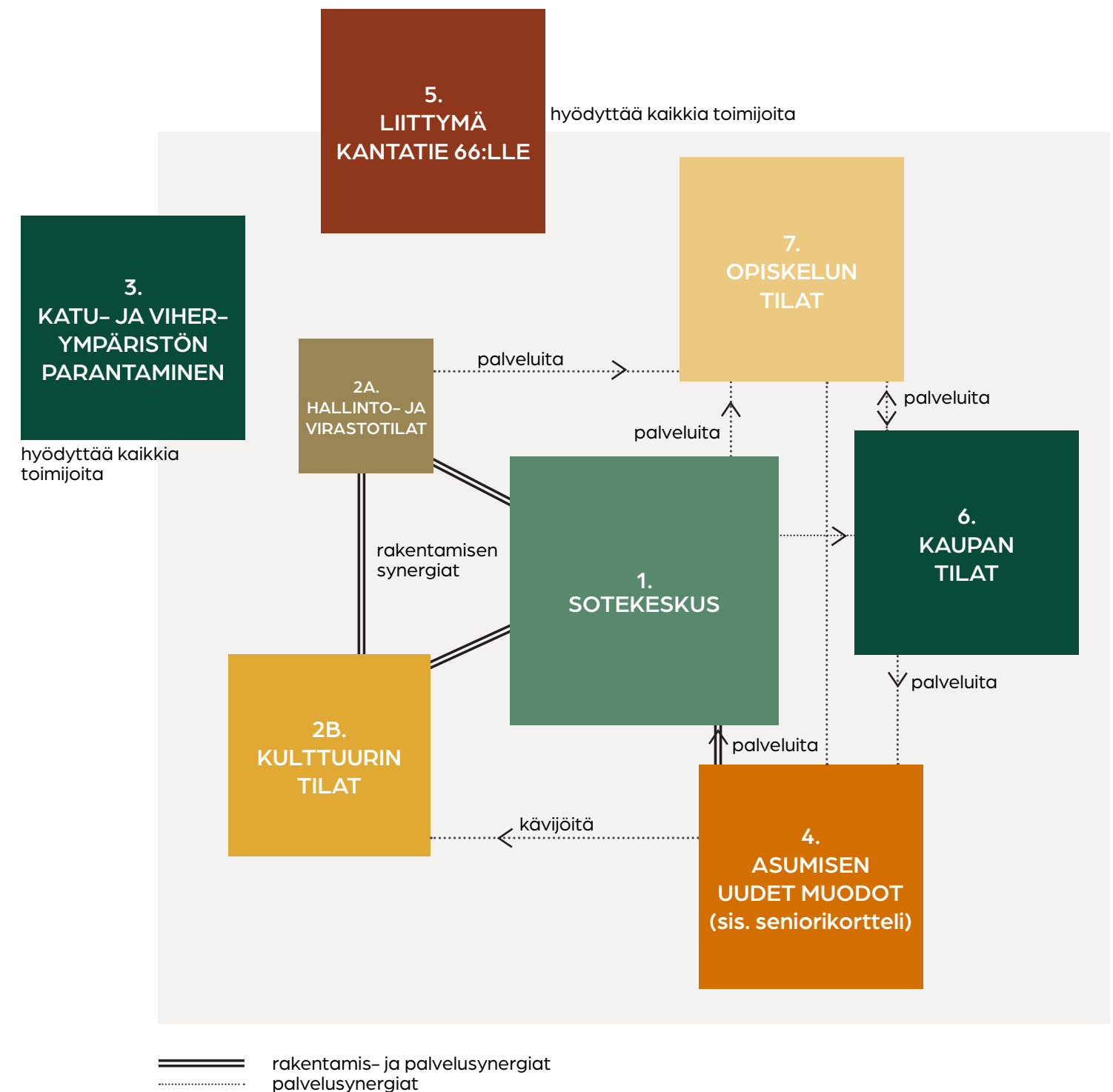
Projektin alussa määriteltiin kaksi kärkihanketta: uusi sote-keskus sekä kaupungin virastotilat. Molemmille hankkeille oli jo aiemmin tunnistettu selkeä tarve, ja ne toimivat koko keskustan kehittämisen ajureina.

Kaikki kärkihankkeet parantavat osaltaan Alavuden keskustan vetovoimaa, ja vastaavat näin kehittämisen tavoitteisiin. Kärkihankkeet ovat kattoteemoja kehittämisen suunnille, ja suunnittelun edetessä kärkihankkeiden sisältöjä tarkennetaan. Lisäksi yksittäiset kärkihankkeet voidaan myös yhdistää toisiinsa synergiaetujen vahvistamiseksi, ja esimerkiksi vaiheistamisen mahdollistamiseksi. Toiminnalliset ja tilalliset synergiat ovat nähtävillä viereisessä kaaviossa.

Keskustan kärkihankkeet ovat:

1. Sosiaali- ja terveystakeskus
2. Alavus-talo (kaupungin virastotilat ja kulttuurin tilat)
3. Katu- ja viherympäristön parantaminen
4. Seniorikortteli
5. Liittymä kantatie 66:lle
6. Kaupan tilat
7. Opiskelutilat JAM:in opiskelijoille.

Seuraavilla sivuilla esitellään kukin kärkihanke tarkemmin niin tilojen kuin vastuullisten osapuoltenkin osalta. Lisäksi määritellään, mitä keskustan kehittämisen tavoitteita kukin kärkihanke toteuttaa.

Alavuden kärkihankkeiden kattoteemat.

3.3 Kärkihankkeet

Kärkihankkeet 1–3, määrittelyt ja tilantarpeet

1 Alavuden sotekeskus

Toimenpide ja käyttötarkoitus: Koko seutukuntaa palvelevan sosiaali- ja terveykeskuksen sekä sen tukitoimintojen suunnittelu ja rakentaminen.

Laajuus: n. 10 000 k-m²

Vastuutaho: Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Alavuden kaupunki, nyk. sairaanhoitopiiri

Vetovoimatekijät, joita hanke parantaa:
Asuinympäristö ja asumisen palvelut
Viihtyisyys ja viireys
Erotautuminen ja ainutlaatuisuus
Talous ja työllisyys

2 Hallinto- ja virastotilat

Toimenpide ja käyttötarkoitus: Suunnittelu ja rakentaminen. Kaupunkilaisten asiointipalvelut, kaupunkilaisten kokoontumistilat, kaupungin hallintotilat sekä kaupungin toimialaan kuuluvien viranhaltijoiden ja muiden työntekijöiden toimipisteet. Nykyisen kulttuurikeskuksen tilojen arviointi. Kaupungin kulttuuripalveluiden uudelleensijoittelu.

Laajuus: n. 1000 k-m²

Vastuutaho: Alavuden kaupunki
Vetovoimatekijät, joita hanke parantaa:
Viihtyisyys ja viireys
Ilmapiiri
Talous ja työllisyys
Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut
Erotautuminen ja ainutlaatuisuus

3 Katu- ja viherympä- ristön parantaminen

Käyttötarkoitus: Katujen liikenneturvallisuuden lisääminen, pyöräilyn ja kävelyn edistäminen, kaupunkikeskustan viihtyisyyden lisääminen, puistojen ja ulko-oleskelutilojen lisääminen. Torin suunnittelu.

Laajuus: koko suunnittelualue

Vastuutaho: Alavuden kaupunki

Vetovoimatekijät, joita hanke parantaa:
Turvallisuus
Asuinympäristö
Sijainti ja saavutettavuus
Viihtyisyys ja viireys

3.3 Kärkihankkeet

Kärkihankkeet 4–6, määrittelyt ja tilantarpeet

4 Seniorikortteli

Käyttötarkoitus: Rakennetaan seniori- ja palveluasumisen korttelikokonaisuus sotekeskuksen välittömään läheisyyteen.

Laajuus: n. 5 000 k-m²

Vastuutaho: Yksityiset hankkeeseen ryhtyvät

Vetovoimatekijät, joita hanke parantaa:
Turvallisuus
Asuinympäristö
Viihtyisyys ja viireys

5 Liittymä kantatie 66:lle

Toimenpide ja käyttötarkoitus: Uuden liittymän avaaminen Koivutien kautta kantatielle 66. Neuvottelut ELY-keskuksen kanssa, suunnittelu ja rakentaminen. Keskustan saavutettavuuden parantaminen.

Laajuus: –

Vastuutaho: Alavuden kaupunki

Vetovoimatekijät, joita hanke parantaa:
Sijainti ja saavutettavuus

6 Kaupan tilat

Käyttötarkoitus: Rakennetaan keskusta-alueelle kaupan tiloja. Kaupan tilat voivat olla joko erikoisliikkeitä ja market-tyyppistä kauppaa tai pienempiä kivijalkaliiketiloihin. Uudelleensijoitetaan alueella jo toimivia kauppiaita.

Laajuus: tarkentuu suunnittelun edetessä

Vastuutaho: Yksityiset hankkeeseen ryhtyvät

Vetovoimatekijät, joita hanke parantaa:
Asuinympäristö
Viihtyisyys ja viireys
Ilmapiiri
Talous ja työllisyys

3.3 Kärkihankkeet

Kärkihankkeet 7–8, määrittelyt ja tilantarpeet

7 Opiskelun tilat

Käyttötarkoitus: Suunnitellaan ja rakennetaan keskusta-alueelle lisää opetukseen ja opiskeluun soveltuvia tiloja, jotta JAMin koulutustarjontaa voidaan kasvattaa Alavudella.

Laajuus: tarkentuu suunnittelun edetessä

Vastuutaho: tarkentuu suunnittelun edetessä

Vetovoimatekijät, joita hanke parantaa:

Asuinympäristö
Viihtyisyys ja viireys
Ilmapiiiri
Talous ja työllisyys

X Tuleva kärkihanke

Varaus kärkihankkeelle, joka täsmentyy projektin edetessä.

4 | ***Kaupunkikeskustan konsepti***

Alavuden kaupunkikeskustan
kehityssuunnitelma

4.1 Keskustan kehittämisen konsepti

Tiiviit pääkadut, joustavat korttelikonseptit

- Kokoontumisen ja identiteetin kohokohta
- Pääkatu. Viihtyisä ja vihreä katu, jossa erotellut kävely-, pyöräily- ja autokaistat.
- Keskusreitti -yhtenäinen, urbaani tapahtumien ja kokoontumisen sekä esteettömän liikumisen yhteys keskustasta rantaan
- Sotekeskus ja sitä palvelevat julkiset tilat
- Toiminnoiltaan sekoittuneet korttelit, joissa julkista palvelutilaa, liiketilaa, toimitilaa sekä asumisen eri muotoja. Pysäköinti maanvarainen.
- Keskustan puistoalueet
- Viherkatu
- Kävelypainotteinen virkistysreitti järven rannassa
- Korttelin kaupallinen julkisivu
- Kärkihankkeen alustava sijainti

4.2 Keskustan käyttäjäryhmät

Keskustan käyttäjäryhmien määrittely ohjaa alueen toiminnallisen profiilin kehittämistä

Vierailijat

Arkiset asioijat

- Kaupungin asukkaat, vierailevat alueella useasti viikossa
- Seutukunnan asukkaat, vierailevat alueella viikoittain tai kuukausittain
- Mökkiläiset, vierailevat alueella tiuhaan kesäkaudella
- Monipaikkaiset, vierailevat alueella vuoden ympäri satunnaisesti

Koululaiset ja nuoret

- Vapaa-aikaa koulu- ja lomakuukausina viettävät peruskouluikäiset

Opiskelijat

- Jamin, Luovin, SeAMKin sekä lukion opiskelijat koulukausina

Matkailijat

- Kulttuurinnälkäiset
- Hyvinvointimatkailijat
- Luontomatkailijat
- Tapahtumakävijät
- Tuurin kävijät, jotka ohjautuvat Alavudelle erilaisen palveluprofiilin myötä

Harrastajat ja jäsenet

- Kerhojen ja yhdistysten luottamushenkilöt ja jäsenet, jotka kokoontuvat keskusta-alueella sisä- tai ulkotiloissa

Palveluntarjoajat

Julkiset toimijat

- Hyvinvointialue, sotekeskus
- Kaupungin asiointipalvelut ja kokouskeskus
- Kulttuuripalvelut
- Liikuntapalvelut

Yksityiset kivijalkatoimijat

- Päivittäistavarakauppa
- Posti ja pakettipalvelut
- Alko
- Yksityiset hyvinvointipalvelut, kuten hieroja, fysioterapeutti, kampaamo, kosmetologi)
- Terveyskauppa
- Erikoiskauppa
- Elokuvateatteri
- Matkailu- ja ravintola-ala
 - Ruoka- ja lounasravintolat
 - Kahvilat
 - Pubit ja baarit, yökerho
 - Kioskit (grab and go)
 - Majoituspalvelut, hotelli
 - Tapahtumanjärjestäjät

On-demand -palveluntarjoajat

- Ruuan ja kauppakassien kotiinkuljetus
- Liikkumisen palvelut: autovuokraamot, kaupunkipyörät, välinevuokraus, skootit ja muut liikennevälineet
- Arjen ylläpitopalvelut: siivous-, talkkari, vahtipalvelut

Asukkaat

Lapset ja lapsiperheet

- Helpon arjen houkuttelemat lapsiperheet

Opiskelijat

- Ammattiopiston, lukion tai ammattikorkeakoulun opiskelijat

Emptynesterit ja seniorit

- Pientaloalueelta tai haja-asutusalueelta keskustaan esteettömyyden ja kaupunkimaisemman elämäntavan perässä muuttaneet pariskunnat tai yksinelävät, joiden lapset ovat muuttaneet pois

Palveluasukkaat

- Tuetun ja palveluasumisen asukkaat, tuen tarve ja aste vaihtelevat

Ohikulkijat

Alavuden ohi joko säännöllisesti tai satunnaisesti kulkevat

- Mielikuva keskustasta tärkeä myös heille, jotka eivät varsinaisesti vieraile keskustassa
- Huomiota herättävä keskusta muodostaa Alavus-brändiä ja tekee kaupungista tunnistettavan paikan

4.3 Keskustan tavoitemielikuva

Urbaani ja vihreä pikkukaupungin keskusta

Kuva 1. Pienimittakaavainen ja urbaani keskusta.

Kuva 2. Monipuoliset vesiaktiviteetit

Kuva 3. Jatkuvat ranta- ja ulkoilureitit.

Kuva 4. Kivijalkatiloja paikallisille yrittäjille.

Kuva 5. Vaihtelevat materiaalit ja muodot.

Kuva 6. Hyvinvointikeskuksesta maamerkki

Kuva 7. Turvallinen ja viihtyisä kävely-ympäristö.

Kuva 8. Hiljentymisen paikkoja.

Kuva 9. Oleskelua veden äärellä.

Kuva 10. Urheilua ja liikuntaa ulkona

Kuva 11. Leikkipaikka

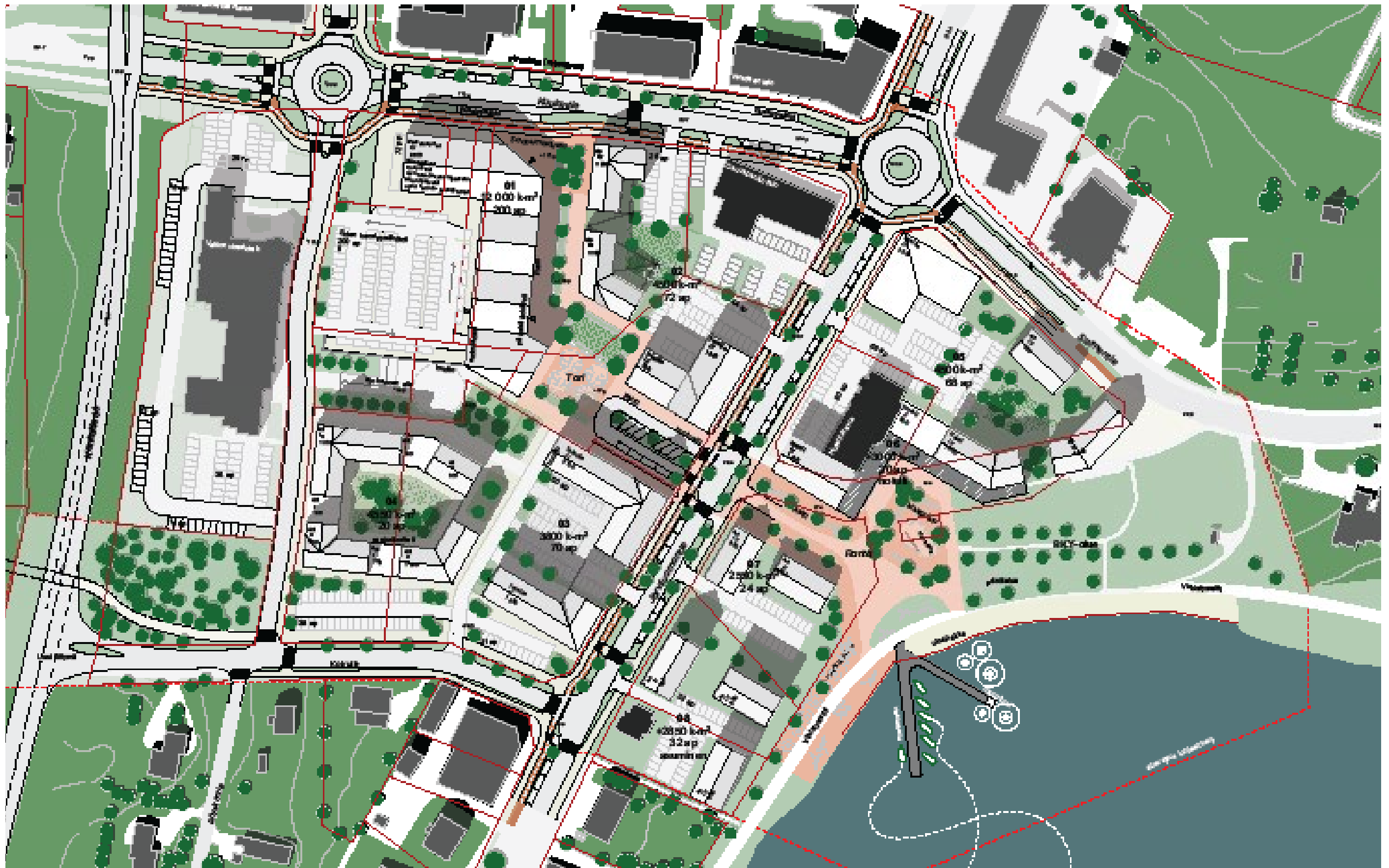
Kuva 12. Vihreä torialue

5 | ***Strateginen maankäytön suunnitelma***

Alavuden kaupunkikeskustan
kehityssuunnitelma

5.1 Maankäytön visiosuunnitelma

Alavuden kaupunkikeskusta vuonna 2050

5.2 Suunnitelmaselostus

§ Alavuden kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma on pitkän aikavälin strateginen yleissuunnitelma. Suunnitelma ohjaa Alavuden kaupunkikeskustan kehittämistä niin lähitulevaisuudessa kuin tulevien vuosikymmenten aikana. Alavudelle muodostuu tiivis ja monipuolinen pikkukaupungin keskusta-alue, joka houkuttelee niin paikallisia kuin vierailijoitakin. Keskustan kehittämisen ajureina toimivat alueella nykyisellään sijaitsevien rakennusten heikko kunto, kotimaan matkailun kasvu sekä hyvinvointialueuudistus.

Alavuden keskusta sijaitsee Alavudenjärven (Kirkkojärven) pohjoispuolella. Keskustakorttelit ovat nykyisellään pääosin pysäköintiin tarkoitettua asfalttikenttää sekä sorakenttää. Suunnittelualueella ei ole erityisiä luontoarvoja.

Suunnitelman tarkoituksena on luoda korttelikokonaisuuksia, jotka voivat kehittyä joko yksittäisinä hankkeina tai laajempina yhdistelminä. Suunnitelmassa on otettu huomioon alueella nykyisellään sijaitsevat rakennukset sekä vaiheistus.

Kaupunkirakenne

Keskusta-alue muodostuu kahdeksasta korttelikokonaisuudesta. Korttelirakenteen tavoitteena on tiivistää keskustan katutilaa niin, että alueelle muodostuu kaupunkimaiset pääkadut. Rakennukset sijoittuvat katujen varsille tontinrajojen suuntaisesti muodostaen kortteleita, joilla on laajat sisäpihat.

Pääkatujen, eli Kuulantien ja Järviluomantien, välille muodostuu kävelyn ja pyöräilyn pääreitti, ”Raitti”, keskustakorttelien läpi. Raitti kulkee nykyisen K-kaupan luota rantaan asti muodostaen eriluonteisten tilojen sarjan. Reitin pohjoispäähän sijoittuu kaikilla liikennevälineillä saavutettava saapumisen aukio. Raitin keskivaiheille muodostuu Alavuden tori, jota rajaavat sekä julkiset että yksityiset toiminnot. Torilta raitti jatkuu Alavudenjärven (Kirkkojärven) rantaan, johon muodostuu monipuolinen ajanvieton ulkotila. Ranta avautuu laajoihin järvimaisemiin.

Toiminnot

Keskustakorttelien luoteisnurkkaan sijoittuu uusi hyvinvointikeskus sekä sitä palveleva kaksitasoinen pysäköintikansi. Hyvinvointikeskus on muodoltaan pitkänomainen, ja se rajautuu itälaidaltaan kävelykatuun. Hyvinvointikeskuksen pääsisäänkäynti sijoittuu torin laidalle.

Toriaukiota rajaa asuinkortteli, uusi opetus- ja kulttuuritilat yhdistävä rakennus sekä eteläpuolella toimitilakortteli. Toriaukio toimii oleskelun ja tapahtumien paikkana.

Hyvinvointikeskuksen eteläpuolelle sijoittuu senioriasumisen umpikortteli. Lisäksi on esitetty vaihtoehto, jossa suunnittelualueen lounaispuolelle sijoittuisi toimitilaa, kuten pt-kauppa.

Järven rantaan sijoittuu asuinkortteleita sekä toimitilaa. Alavus-hotellille osoitetaan laajennusmahdollisuuksia, minkä lisäksi sen eteläpuolelle on sijoitettu erillinen, laajempi toimitilakokonaisuus.

Julkiset ulkotilat

Julkisiin ulkotiloihin sijoitetaan merkittävä määrä katupuita sekä muuta kaupunkivihreää. Ulkotiloissa on lukuisia erilaisia kokoontumisen paikkoja yksittäisistä penkeistä suurempiin aukioihin.

Järven rantaan sijoittuva rantapuisto kokoaa yhteen liikunnan ja oleskelun toiminnot sekä vesiaktiviteetit. Puistoon sijoittuu ulkoliikuntapaikka, leikkipaikka sekä ranta, jossa on uimapaikka ja laituri vesiliikuntaa varten. Alue rajautuu RKY-alueeseen, johon on sijoitettu kevyitä oleskelupaikkoja, kuten piknikpöytiä. Rantapuiston keskelle sijoittuu uusi palvelurakennus tai kioski, jossa on kahvio, julkinen wc sekä välinevuokraamo. Järven ympäri kulkee uusi virkistysreitti.

Liikenne

Alavuden keskustan liikenneverkkoa esitetään kehitettäväksi parantamalla nykyisiä katuja viihtyisämmiksi, kävelyä ja pyöräilyä palveleviksi. Yhtenä tavoitteena on laskea autoliikenteen tilannenopeuksia ja parantaa liikenneturvallisuutta.

Kuulantietä parannetaan siten, että autoille on 1+1-kaistaa ja Torikadun ja Järviluomantien liittymät

muutetaan kiertoliittymiksi. Ajoradan eteläpuolelle rakennetaan jalankulun ja pyöräilyn eroteltu väylä ja pohjoispuolelle yhdistetty jalankulun ja pyöräilyn väylä. Ajoradan ja pyöräväylän väliin pyritään jättämään erotuskaista johon sijoitetaan lyhytaikaista pysäköintiä ja puita.

Linja-autoasema korvataan Kuulantien varteen sijoittuvilla pitkällä linja-autopysäkeillä. Linja-autoille järjestetään tarvittaessa erillinen pysäköintialue ydinkeskusta-alueen ulkopuolelle.

Järviluomantietä parannetaan rakentamalla toiselle puolelle eroteltu jalankulun ja pyöräilyn väylä ja toiselle puolelle yhdistetty väylä. Välikaistoille sijoitetaan pysäköintiä ja puita. Torikatu toimii alueen sisäisenä kokoojakatuna ja sen rinnalla kulkee yhdistetty jalankulun ja pyöräilyn väylä.

Koivutie on visiossa esitetty parannettavaksi ja jatkettavaksi kantatielle 66. Liittymän toteutettavuudesta laaditaan ELY-keskuksen ohjauksessa erillinen selvitys. Liittymä kantatielle parantaisi merkittävästi Alavuden keskustan liikenteellistä saavutettavuutta.

Pysäköinti on suunniteltu hyvinvointikeskuksen yhteyteen rakennettavaan kaksitasoiseen pysäköintilaitokseen (noin 200 autopaikkaa) ja pysäköintialueille kortteleiden yhteyteen. Lisäksi on kadunvarsipysäköintiä joka palvelee pääosin keskustan lyhytaikaista pysäköintiä.

Asuminen

Alueelle sijoittuu kerrostaloasumista eri kohderyhmille.

OP:n talon kortteliin, keskustan ytimeen, sijoittuu urbaania kaupunkiasumista Korttelissa on palveluita kivijalassa, ja kaikki kaupungin palvelut minuutin kävelymatkan päässä.

Hyvinvointikeskuksen eteläpuolelle sijoittuu seniorikortteli. Kortteliin voi sijoittua tavallista ja palveluasumista, joka on suunnattu senioreille. Korttelista on hyvät kulkuyhteydet palveluiden äärelle sekä rantaan.

Järven rannalle sijoittuu pienehköjä kerrostaloja toistaen rantaan jo rakentuneiden kerrostalojen tunnelmaa. Kaikista asunnoista on näköalat järvelle sekä suora yhteys järven rantaan.

5.3 Laajuudet ja mitoitus

Kokonaislaajuudet, uudisrakentaminen

Suunnitelman kokonaisbruttoala 45 750 brm²

Suunnitelman kokonaiskerrosala 36 550 k-m²

Korttelinumero	Toiminnot	Bruttoala brm ²	Kerrosala k-m ²	Henkilöautot, pysäköintipaikat
1	Hyvinvointikeskus ja pysäköintikansi	15 000	12 000	200
2	Kulttuuri- ja opetustilat, asuminen	5650	4500	72
3	Toimitila	4600	3650	70
4	Asuminen, seniorikortteli	5100	4100	38
5	Toimitila ja asuminen	5700	4550	68
6	Hotelli ja ravintola	3700	3000	20
7	Asuminen	2400	1900	24
8	Asuminen	3600	2850	32
Yhteensä		45 750 brm²	36 550 k-m²	524 ap

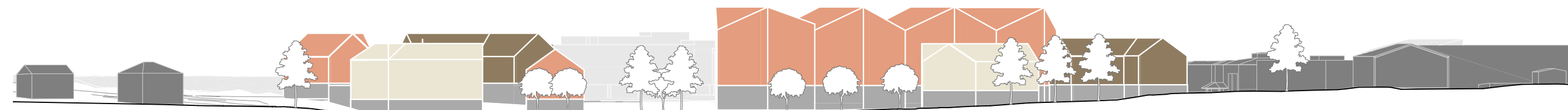
Henkilöautojen pysäköintipaikkojen mitoitus

Pysäköintipaikat on laskettu seuraavin normein
(autopaikkoja vähintään):

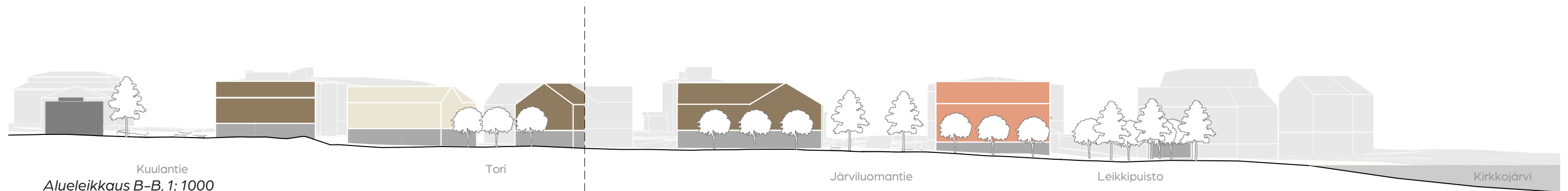
- Asuminen 1 ap/85 k-m²
- Palvelut 1 ap/50 k-m²
- Terveystieteiden tutkimuskeskus 1 ap/100 k-m²
- Virasto- ja toimitila 1 ap/50 k-m²

5.4 Alueleikkaukset ja -julkisivut

Alueleikkaus A-A, 1: 1000

Kuulantie
Alueleikkaus B-B, 1: 1000

Tori

Järviluomantie

Leikkipuisto

Kirkkojärvi

Alueleikkaus C-C, 1: 1000

Koivutie

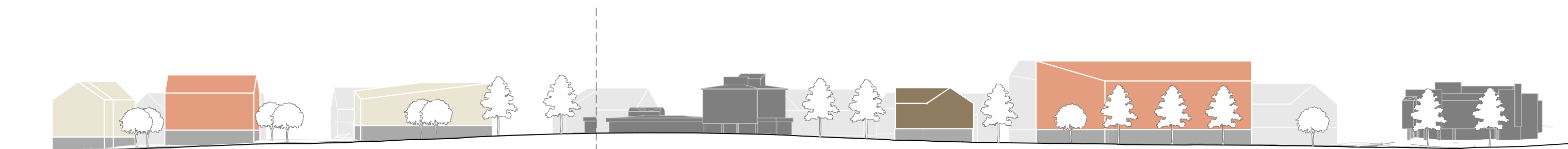
Koivutie

Alueleikkaus D-D, 1: 1000

Kuulantie

Koivutie

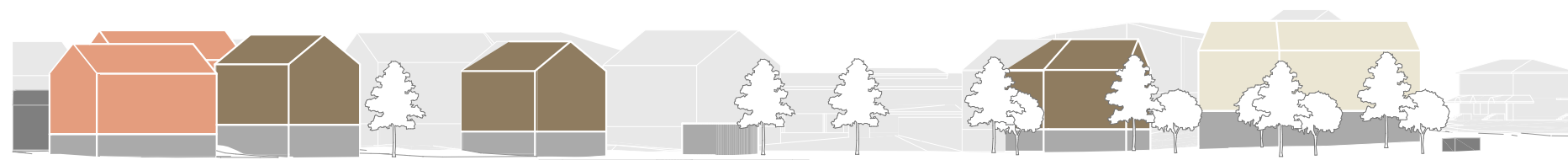

Ranta

Järviluomantie

Torikatu

Alueleikkaus E-E, 1: 1000

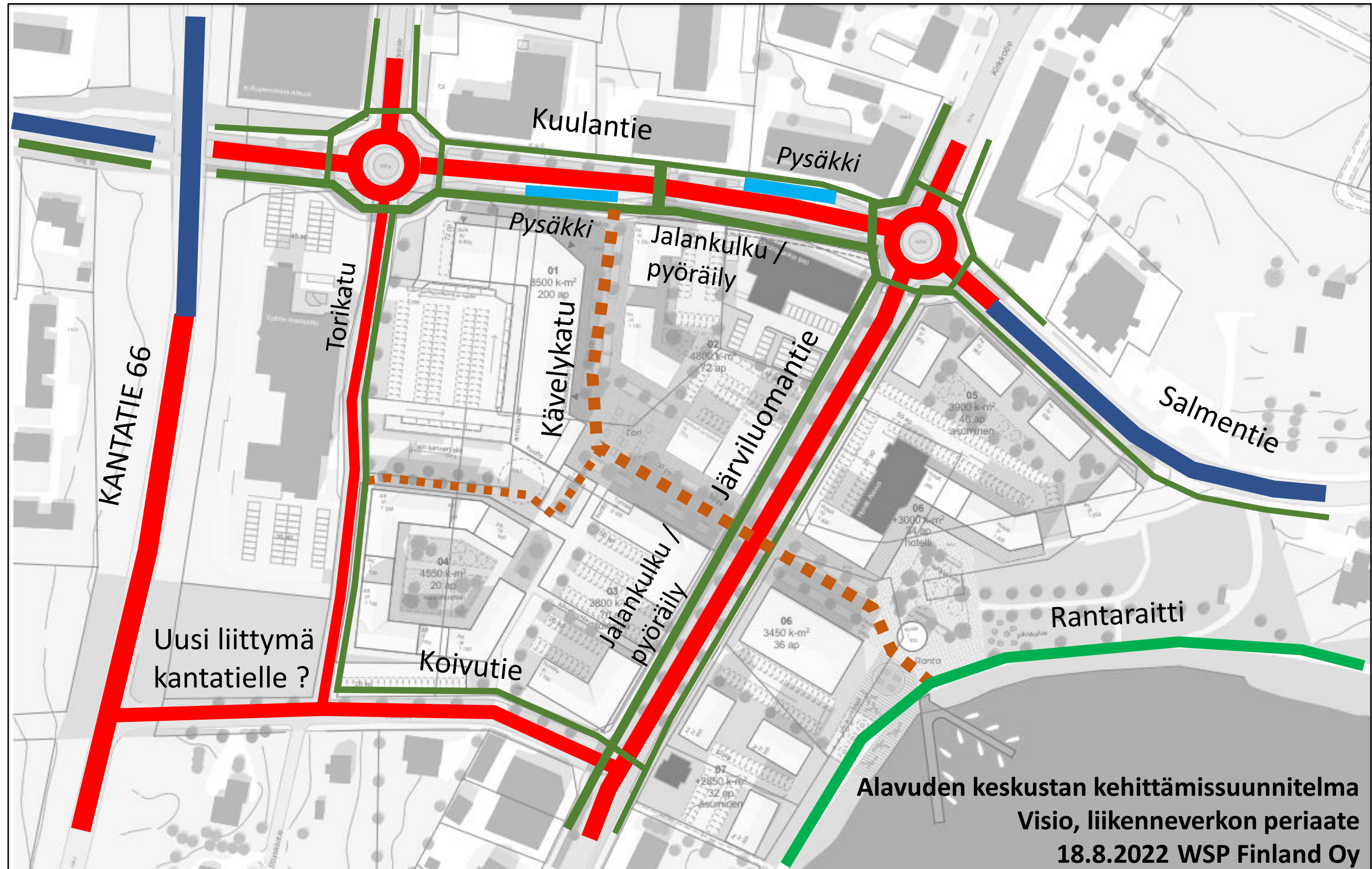

Ranta

Alueleikkaus F-F, 1: 1000

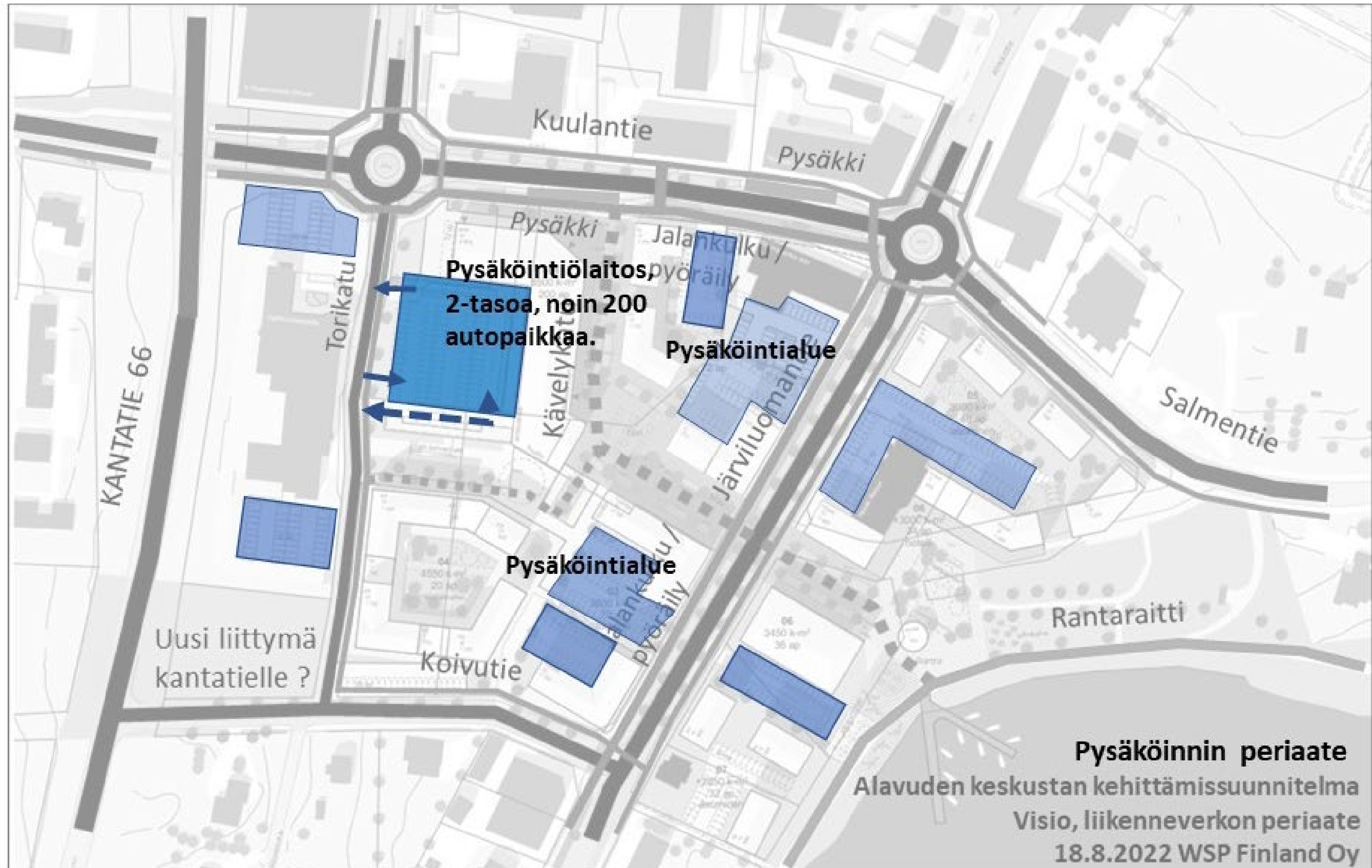
5.5 Liikenne ja pysäköinti

Liikenneverkkokaavio

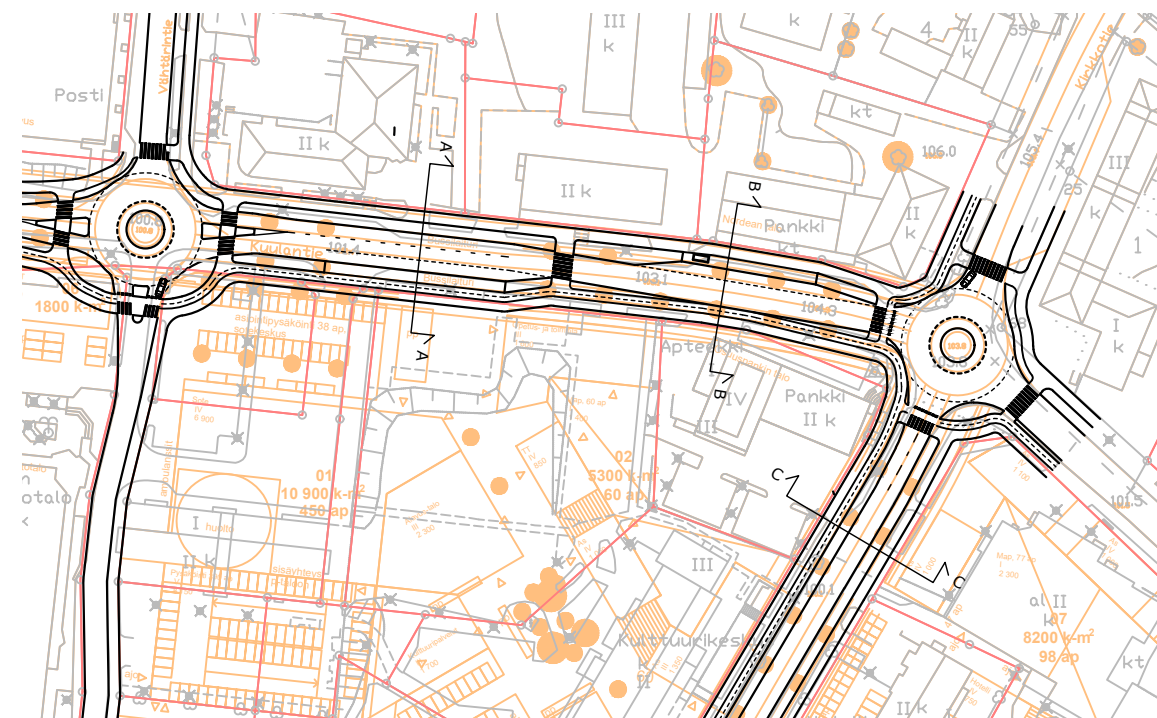
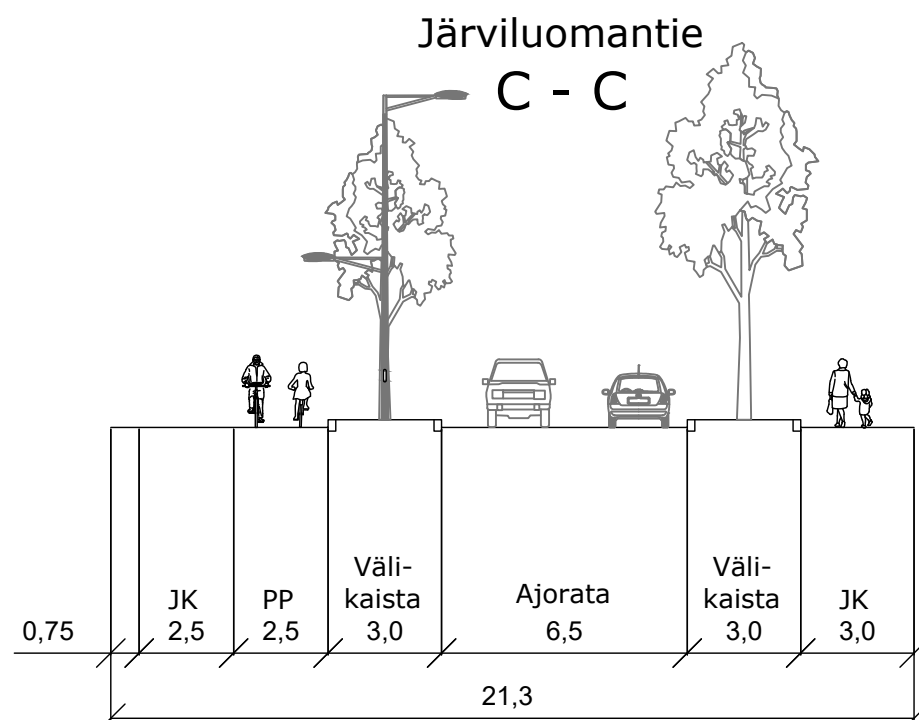
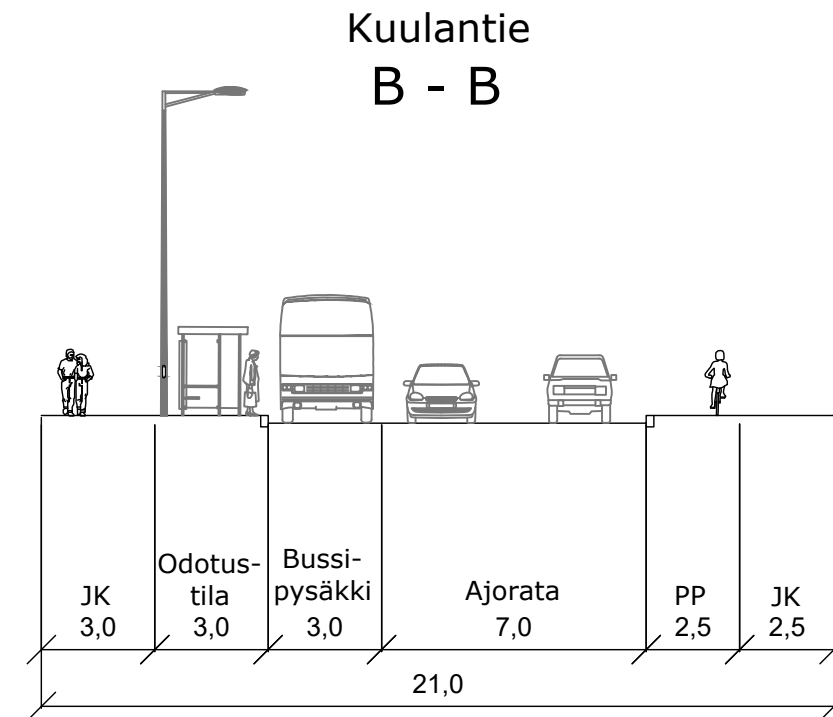
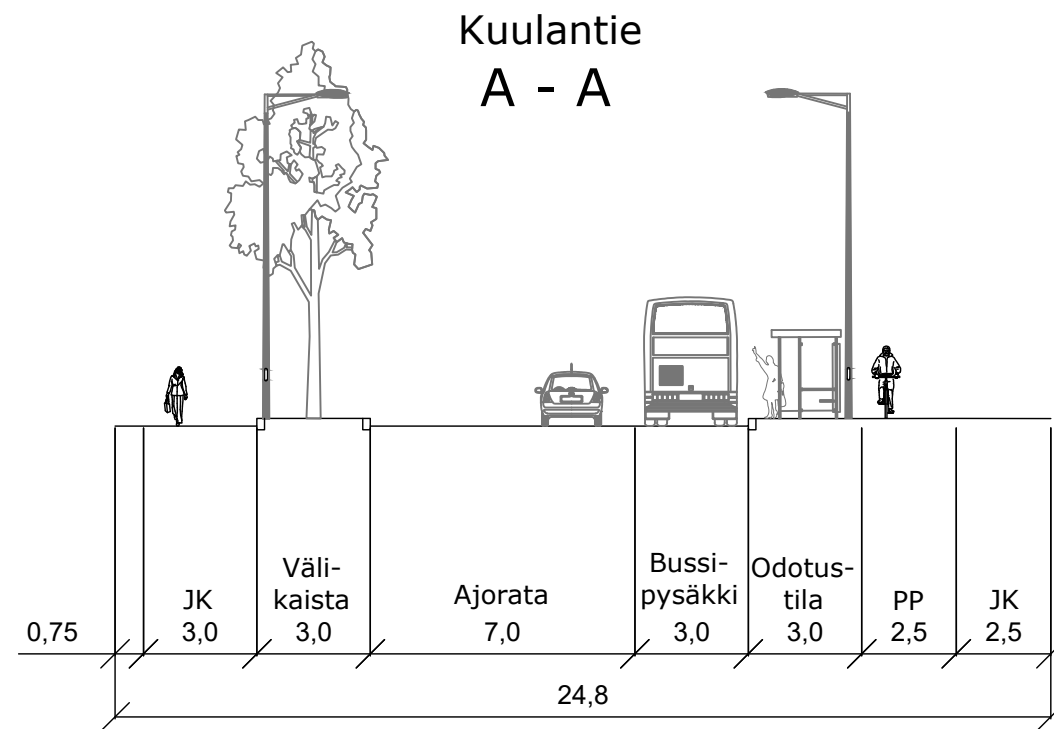
5.5 Liikenne ja pysäköinti

Henkilöautojen pysäköinnin periaatteet

5.5 Liikenne ja pysäköinti

Katujen tyyppipoikkileikkaukset

Tyyppipoikkileikkausten sijaintikaavio

5.6 Vaiheistus ja vaihtoehdot

Ensimmäisen vaiheen mahdollinen toteutuminen: kaupungin tonttien, sotokeskuksen sekä ranta-alueen kehittäminen

